

BARNE-, LIKESTILLINGS- OG
INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

Sammen mot tvangsekteskap

Hvordan lykkes med et samarbeid mellom frivillige organisasjoner og offentlige instanser

Juni 2011

**Bøyum, H., Dubrau, A., Hoff, T. S., Sigurdson, J. Y., Sjøvold, J. M.,
og Volle, A. H.**

Forord

Denne rapporten er laget av en prosjektgruppe bestående av seks mastergradsstudenter fra Universitetet i Oslo. Prosjektet er en del av det tverrfaglige emnet Prosjektforum, og oppdraget er bestilt av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD).

Det har vært en lærerik prosess, og vi har satt stor pris på å få jobbe med disse problemstillingene.

Vi vil gjerne rette en takk til de som har hjulpet oss på veien: Stor takk til våre kontaktpersoner i BLD, Parminder Kaur Bisal og Ragnhild Bendiksbj, for gode innspill underveis.

Takk til vår veileder Benedicte Brøgger fra Handelshøgskolen BI, Oslo, som hele veien har bistått med nyttige råd og metodeveiledning. Takk til Audun Melaas, Tian Sørhaug og Joakim Dyrnes fra Prosjektforum.

Mange takk til våre 16 informanter i Norge og Sverige – uten dere hadde ikke dette prosjektet vært mulig. Vi vil også benytte muligheten til å gi en takk til våre medstudenter som har bidratt med motivasjon, og som gjorde semesteret til en spennende tid for oss.

Prosjektgruppen består av:

Hilde Bøyum (Master i Arbeid- og Organisasjonspsykologi)

Anne Dubrau (Master i Statsvitenskap)

Tone Sindre Hoff (Master i Samfunnsøkonomi)

Jemimah Yombo Sigurdsen (International Master in Health Economics, Policy, and Management)

Jon Martin Sjøvold (Master i Statsvitenskap)

Ane Helland Volle (Master i Arbeids – og Organisasjonspsykologi)

Sammendrag

Rapporten er utarbeidet i regi av Prosjektforum ved Universitetet i Oslo, et organisasjons- og ledelsesstudium på masternivå. Vår prosjektgruppe består av seks studenter fra det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Oppdraget kom på bestilling fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), der BLD ønsket å komme frem til bedre samarbeidsløsninger mellom det offentlige og frivillige organisasjoner som jobber mot tvangsekteskap.

Våre problemstillinger er:

- 1. Hvordan kan samarbeidet mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene bedres?*
- 2. Hvilke elementer er viktige å ha med i en samarbeidsmodell mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene i arbeidet mot tvangsekteskap?*

I arbeidet med å svare på dette har vi gjennomført en kvalitativ analyse, med intervjuer av sentrale aktører innenfor feltet. Det er et stort og noe uoversiktlig felt, og vi fant frem til de ulike informantene ved hjelp fra BLD, samt ved hjelp av tips fra informantene selv etter hvert som vi gjennomførte intervjuene. Vi har fokusert på kriseboliger som et case hvor det er viktig at samarbeidet fungerer. Ansvar for kriseboliger har blitt overført fra frivillige organisasjoner til det offentlige. Håndteringen av denne prosessen medførte utfordringer i samarbeidet. Dette har vi undersøkt nærmere.

I tillegg til intervjuene har vi gjennomført dokumentanalyser av The Compact og Överenskommelsen, som er samarbeidsavtaler mellom frivillig og offentlig sektor i henholdsvis Storbritannia og Sverige. Vi har også gjennomført en studietur til Stockholm hvor vi intervjuet representanter for Överenskommelsen, samt frivillige organisasjoner som jobber med problematikk knyttet til æresrelatert vold og tvangsekteskap. Videre har vi samlet majoriteten av informantene våre til et møte hvor vi har presentert våre funn og forslag til samarbeidsmodell. Tilbakemeldingene vi fikk på dette, har vi tatt hensyn til i den endelige samarbeidsmodellen. På bakgrunn av dette har vi kommet frem til en samarbeidsmodell med hovedelementene *kommunikasjon, felles mål og strategier, rolle- og mandatavklaring, kompetanseheving og lokale samarbeidsavtaler*, og påfølgende anbefalinger.

Kommunikasjon

1. Etablere en tverrfaglig nasjonal samarbeidsgruppe
2. En videreutvikling av tvangsekteskap.no beregnet for unge som er i fare for å bli tvangsgiftet og de ulike samarbeidsaktørene

Felles mål og strategier

3. Utarbeide mål og strategier i fellesskap mellom det offentlige og de frivillige aktørene

Rolle- og mandatavklaring

4. Rolle-, mandatavklaring og krav bør utarbeides i fellesskap i den tverrfaglige nasjonale samarbeidsgruppen

Kompetanseheving

- 5a. Omfattende kursing av ansatte i deler av førstelinjetjenesten, samt innad i Kompetanseteamet
- 5b. I større instanser i førstelinjetjenesten anbefaler vi at tvangsekteskapsrelaterte saker blir allokert til ansatte med særskilt kompetanse

Lokale samarbeidsavtaler

- 6a. Etablere en tverrfaglig prosjektgruppe innad i hver kommune som besitter kriseboliger
- 6b. Representanter fra prosjektgruppene bør delta i den allerede eksisterende referansegruppen (Referansegruppe bestående av representanter fra Bufdir, Kompetanseteamet, og kommuner som besitter kriseboliger)

Målet med arbeidet mot tvangsekteskap må være å sikre at de unge får den hjelpen de trenger. For å oppnå denne målsettingen er det viktig med et velfungerende samarbeid mellom aktørene på feltet.

Innholdsfortegnelse

Forside	1
Forord	2
Sammendrag	3
Innholdsfortegnelse	5
1.0 Bakgrunn for prosjektet	7
1.1 Mandat	8
1.1.1 Rapportens struktur	8
1.1.2 Definisjon av 'det offentlige' og 'de frivillige organisasjonene'	9
2.0 Metodisk tilnærming og datainnsamling	9
2.1 Dokumentstudier	10
2.2 Intervju og presentasjon	10
2.3 Analyse og etikk	12
3.0 Tvangsekteskap	13
3.1 Definisjon	13
3.2 Statistikk	13
3.3 Norske og internasjonale lover	13
3.4 Case – Kriseboliger	14
4.0 Samarbeidsmodeller i Storbritannia og Sverige	15
4.1 The Compact	16
4.1.1 Forpliktelser for myndighetene	17
4.1.2 Forpliktelser for organisasjoner	18
4.1.3 Finansiering	18
4.1.4 Drøfting av The Compact	18
4.2 Överenskommelsen	20
4.2.1 Prinsippene i Överenskommelsen	21
4.3 Datainnsamling fra Stockholm	21
4.3.1 Samarbeid ved krise i forhold til æresrelatert vold i Sverige	23
4.4 Sammenligning av Överenskommelsen og The Compact	23
5.0 Kartlegging av dagens samarbeid i Norge	25
5.1 Styrker ved samarbeidet	25
5.1.1 Styrker i samarbeidet knyttet til kriseboliger	26
5.2 Svakheter ved samarbeidet	26
5.2.1 Svakheter i samarbeidet knyttet til kriseboliger	27

5.3 Muligheter ved samarbeidet	28
5.3.1 Muligheter i samarbeidet knyttet til kriseboliger	28
5.4 Trusler ved samarbeidet	28
5.4.1 Trusler i samarbeidet knyttet til kriseboliger	29
5.5 Oppsummerende diskusjon om samarbeidet	29
6.0 Vår samarbeidsmodell med anbefalinger	30
6.1 Kommunikasjon	31
6.2 Felles mål og strategier	34
6.3 Rolle- og Mandatavklaring	35
6.4 Kompetanseheving	36
6.5 Lokale samarbeidsavtaler	37
7.0 Konklusjon	39
8.0 Kilder	40
9.0 Vedlegg	43
Vedlegg 1: Intervjuguide i Norge	
Vedlegg 2: Intervjueguide i Sverige	
Vedlegg 3: Intervjuguide Överenskommelsen	
Vedlegg 4: Skriv til de ulike organisasjoner og instanser	
Vedlegg 5: Originalmodellen	
Vedlegg 6: Evaluering av presentasjon	
Vedlegg 7: Frivillige organisasjoner og offentlige instanser på feltet tvangsekteskap	

1.0 Bakgrunn for prosjektet

Norske myndigheter har i flere år arbeidet for å bekjempe tvangsekteskap. Samfunnsproblemet ble for fullt løftet opp på den politiske dagsordenen etter en rekke medieoppslag på 1990-tallet hvor unge jenter med innvandrerbakgrunn fortalte historier om tvang, vold og konflikter i hjemmet¹. Som resultat ble den første handlingsplanen mot tvangsekteskap utarbeidet og presentert av Sentrumsregjeringen i 1998. Siden den gang har norske myndigheter utarbeidet tiltakspakken *Fornytt innsats mot tvangsekteskap*, våren 2002, samt en ny handlingsplan mot tvangsekteskap fra 2007. Handlingsplanen ble sett på som en fornytt og styrket innsats på området ved at regjeringen satt fokus på en offentlig forankring av arbeidet mot tvangsekteskap. Handlingsplanen er et samarbeid mellom åtte departementer: Arbeidsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og politidepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kultur- og kirkedepartementet, Kunnskapsdepartementet og Utenriksdepartementet. Den består av 40 videreførte og nye tiltak som omfatter et forebyggende og holdningsskapende arbeid. Handlingsplanen løper ut i 2011².

Regjeringen har som mål å styrke den offentlige forankringen av arbeidet mot tvangsekteskap, men erkjenner samtidig at de frivillige organisasjonene har spilt og spiller en avgjørende rolle i dette arbeidet. De frivillige organisasjonene har mulighet til å bygge nettverk og tilby tjenester på en annen måte enn det offentlige hjelpeapparatet. Av den grunn ønsker regjeringen at samarbeidet med de frivillige organisasjonene skal styrkes. Økt støtte til frivillige organisasjoner som bistår ungdom i en kritisk situasjon, og til organisasjoner som arbeider med holdningsskapende arbeid, har kommet som et resultat av ønsket om et styrket samarbeid. Allikevel ser man at økt støtte ikke er tilstrekkelig for å oppnå et godt samarbeid mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene. Institutt for samfunnsforskning har i sitt oppdrag i å evaluere arbeidet mot tvangsekteskap, etterlyst et bedre samarbeid mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene. De har etterspurt en avklaring av roller, finansieringssystem og en naturlig organisering av relasjonene³.

¹ Bredal, 2006, «Vi er jo en familie». Arrangerte ekteskap, autonomi og fellesskap blant unge norsk-asiater. Oslo: Unipax.

² Handlingsplanen mot tvangsekteskap, 2008-2011.

³ Steen-Johnsen, Lidén og Five Aarset, 2010.

1.1 Mandat

Vi er blitt kontaktet av BLD som ønsker å innhente kunnskap om hvordan det offentlige og de frivillige organisasjonene på best mulig måte kan utfylle hverandre i arbeidet mot tvangsekteskap. BLD har ansvar for forbrukerinteresser, familie- og samliv, barn og unges oppvekst- og levekår, kjønnslikestilling, antidiskriminering og integrering. Videre har BLD det overordnede ansvaret for å koordinere arbeidet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, samt å samordne politikken på området⁴.

Det er utviklet modeller for samarbeid mellom det offentlige og de frivillige i mange europeiske land, inkludert i Sverige og i Storbritannia. BLD ønsker at vi skal utforme en samarbeidsmodell egnet for norske forhold. Denne modellen skal utarbeides ut ifra de overnevnte samarbeidsmodellene fra Sverige og Storbritannia, samt innsamlet data fra kvalitative intervju.

På bakgrunn av dette har vi følgende problemstillinger:

Problemstilling 1: *Hvordan kan samarbeidet mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene bedres?*

Problemstilling 2: *Hvilke elementer er viktige å ha med i en samarbeidsmodell mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene i arbeidet mot tvangsekteskap?*

1.1.1 Rapportens struktur

For å kunne svare på våre problemstillinger, har vi valgt å strukturere rapporten som følgende; Kapittel 2 er rapportens metodedel og gir en relativt kort beskrivelse av hvordan vi har kommet fram til våre resultater. Kapittel 3 gir en innføring om temaet tvangsekteskap med definisjon, statistikk og lovverk, samt case krisebolig. Videre presenterer og diskuterer vi i kapittel 4 samarbeidsmodellene fra henholdsvis Storbritannia og Sverige, med en påfølgende sammenligning. Vi har gjennomført en dokumentanalyse av de to modellene, samt intervjuet sentrale svenske aktører. Kapittel 5 omhandler dagens samarbeid i Norge, mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene i arbeidet mot tvangsekteskap. Kvalitative intervju av sentrale norske aktører ligger til grunn for denne kartleggingen. I rapportens siste kapittel

⁴ Handlingsplanen mot tvangsekteskap, 2008-2011.

presenterer vi vår samarbeidsmodell som inneholder våre anbefalinger til hvordan sikre et fremtidig og bedret samarbeid. Dette er et resultat av både kartleggingen av dagens samarbeid og de to europeiske samarbeidsmodellene. Vi kommer til å benytte oss av kriseboliger som et sentralt case for å eksemplifisere både hvordan samarbeidet fungerer i dag, og hvordan man kan bedre samarbeidet i framtiden. Vi har valgt å benytte oss av dette caset da det er i en krisesituasjon man ser hvorvidt samarbeidet fungerer optimalt. I tillegg har det vært store endringer for aktørene på feltet, ettersom disponeringen av kriseboligene har blitt flyttet fra det frivillige til det offentlige.

1.1.2 Definisjon av 'det offentlige' og 'de frivillige organisasjonene'

Med det offentlige mener vi bevilgende myndighet; departement og direktorat, samt førstelinjetjenesten; NAV, politiet, barnevern, familievernkantor etc. Vi valgte bevisst å utelate skoler og ambassader med henholdsvis minoritetsrådgivere og integreringsrådgivere på bakgrunn av vårt case om kriseboliger. Grunnen til dette er at disse aktørene ikke er sentrale i samarbeidet knyttet til kriseboliger. De er imidlertid sentrale aktører i det generelle samarbeidet mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene. Likeledes valgte vi informanter basert på anbefalinger fra BLD og andre sentrale offentlige og frivillige aktører. Ingen informanter anbefalte oss å snakke med minoritetsrådgiverne eller integreringsrådgiverne.

Med de frivillige organisasjonene mener vi store og små frivillige organisasjoner som jobber på feltet tvangsekteskap. En frivillig organisasjon defineres gjerne som en gruppe individer som organiserer seg for å fremme visse formål og interesser. Videre er de gjerne startet av private aktører, styres privat og frivillig uten fortjeneste som målsetting.⁵ Vi bruker det generelle uttrykket: frivillige organisasjoner, i vår rapport, på grunn av anonymisering av informantene.

2.0 Metodisk tilnærming og datainnsamling

I arbeidet med å lage en modell for hvordan det offentlige og de frivillige best mulig kan samarbeide i arbeidet mot tvangsekteskap, har vi samlet inn et sammensatt sett av kilder. Vi har benyttet oss av dokumentstudier og kvalitative intervjuer, samt informasjon fra et seminar vi selv har holdt for de enkelte aktørene. Det er gjennom analyse av disse kildene vi kommer med våre anbefalinger.

⁵ NOU 2006:15

2.1 Dokumentstudier

Dokumenter er en sentral datakilde for denne rapporten. Vi har gjennomgått relevante dokumenter som omhandler arbeidet mot tvangsekteskap. Både offentlige dokumenter og korrespondanse mellom de sentrale aktørene som har blitt gjort tilgjengelig av BLD. Vi har også sett på rapporter fra de enkelte aktørenes arbeid mot tvangsekteskap. I tillegg har vi gjennomgått dokumenter fra eksterne aktører, som Institutt for samfunnsforskning (ISF) sine evalueringer av handlingsplanen mot tvangsekteskap. En annen viktig informasjonskilde har vært analyse av utenlandske modeller for samarbeid mellom det offentlige og frivillige organisasjoner: den britiske samarbeidsmodellen The Compact, og den svenske samarbeidsmodellen Överenskommelsen. The Compact er valgt fordi den har vært i bruk siden 1998 og har gitt gode resultater på samarbeid mellom frivillige og offentlige organisasjoner⁶. Överenskommelsen er valgt fordi den er utviklet i et land som på mange måter ligner Norge.

2.2 Intervju og presentasjon

En vesentlig del av kunnskapsinnhentingene har vært intervjuer med sentrale aktører i arbeidet mot tvangsekteskap. Vi gjennomførte i alt 16 intervjuer. Intervjuobjektene er valgt på grunnlag av deres rolle i arbeidet mot tvangsekteskap og består av sentrale aktører fra både embetsverket og frivillige organisasjoner: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF), Oslo Røde Kors, MiRA – Ressurscenter for innvandrere og flyktningkvinner, Enerhaugen Familievernkontor, Indre Østfold Krisesenter (IKS) og Drammen Kommune. I tillegg intervjuet vi aktører i Sverige for å hente mer informasjon om Överenskommelsen: Forum för Frivilligt Socialt Arbete, Ungdomsstyrelsen, Fyrhuset, Terrafem og Överenskommelsen. Vi har fått tips fra BLD om hvilke aktører de mente var hensiktsmessig å intervjuer, samt tips fra intervjuobjektene vi har vært i kontakt med. Intervjuobjektene er valgt på grunnlag av deres gode kunnskap om, og sentrale rolle i, arbeidet mot tvangsekteskap. Vi har også vært i kontakt med Primærmedisinsk Verksted (PMV), men de hadde dessverre ikke mulighet til å delta. Dette er en svakhet for vårt utvalg siden PMV er en viktig aktør i arbeidet mot tvangsekteskap. Det er også andre aktører i arbeidet mot tvangsekteskap vi ikke har fått intervjuet, dette skyldes tidsrammen for prosjektet. Likevel føler vi at utvalget vårt er representativt og tilstrekkelig.

⁶ The Compact Voice, 2011.

Målet med intervjuene var å kartlegge de ulike aktørenes syn på samarbeidet mellom det offentlige og frivillige i arbeidet mot tvangsekteskap i dag. Datainnsamlingen er gjort ved semistrukturerte intervjuer. Vi utarbeidet på forhånd en intervjuguide som dannet grunnlaget for intervjuene. Semistrukturerte intervjuer åpner for at informanten selv kan styre samtalen i enkelte retninger, og det gir informanten mulighet til å utdype sine svar med en rik beskrivelse. Samtidig har intervjuer mulighet til å utdype med spørsmål som dukker opp under intervjuet⁷. Spørsmålene i intervjuguiden (se vedlegg 1-3) ble laget for å kartlegge relasjoner og arbeidsprosedyrer hos de forskjellige aktørene. Vi ønsket å kartlegge de ulike aktørenes syn på samarbeid mellom det offentlige og det frivillige ut i fra en SWOT-analyse. En SWOT-analyse er en metode for å avdekke styrker (strengths), svakheter (weaknesses), muligheter (opportunities) og trusler (threats). Intervjuene ble startet med noen detaljerte spørsmål om organisasjonens relasjoner og virksomhet og avsluttet med mer åpne spørsmål basert på SWOT-analysen. På denne måten fikk vi muligheten til å innhente informasjon om dagens situasjon, samt de enkelte aktørenes refleksjoner om fremtiden. Utfordringen for oss som intervjuet var å holde balansen mellom det å la intervjuobjektet fortelle i dybden, men samtidig holde intervjuet innenfor de gitte rammene. Intervjuene ble tatt opp på diktafon og lydopptakene ble transkribert. Sammen med notater fra intervjuene dannet transkripsjonene datamaterialet fra intervjuene.

Mot slutten av prosjektet innkalte vi til et møte med representanter fra de sentrale instansene og organisasjonene vi tidligere hadde intervjuet. Møtet ble holdt ved Universitetet i Oslo for at seminaret skulle ha nøytral grunn. Under dette møtet presenterte vi et foreløpig modellforslag på bakgrunn av den informasjonen vi hadde samlet inn og vi ga noen anbefalinger på grunnlag av dette. Vi åpnet så for en diskusjon av modellen. De fremmøtte ble delt inn i tre diskusjonsgrupper med fire deltakere basert på hvilken organisasjon de representerte. Vi ønsket at gruppene skulle være heterogene og satte sammen gruppene på en slik måte at de inneholdt representanter fra både det frivillige og det offentlige. Først holdt vi en gruppediskusjon, for så å oppsummere diskusjonene fra hver gruppe i plenum. Tilbakemeldingene som kom under presentasjonen (se vedlegg 6) og argumentene fra diskusjonen ble notert, og er tatt med i utformingen av den endelige samarbeidsmodellen.

⁷ Bryman, 2004: 320-22

2.3 Analyse og etikk

Innholdsanalyse av intervjudata og foreliggende dokumenter har dannet grunnlaget for vår samarbeidsmodell. Vår studie bygger på prinsipper fra Grounded theory. Grounded theory er en metodisk tilnærming hvor man ser systematisk gjennom kvalitative data fra feltarbeid med et mål om å utvikle og teste teori⁸. En Grounded theory skal kunne forklare så vel som beskrive et fenomen. Hensikten med denne tilnærmingen er å oppdage mønstre og prosesser og forstå hvordan en gruppe mennesker definerer, via deres interaksjoner, deres virkelighet⁹. Retningslinjene for innsamlingsmetoder og analytiske prosedyrer er fleksible i denne tilnærmingen. Det er et viktig poeng at vi under datasamlingen har vært åpne for den informasjonen vi har tatt inn. Vi har lagt til side vår forutinntatthet og på denne måten hatt muligheten til å skaffe oss ny viten om det vi har studert. Med en slik tilnærming er det viktig å holde seg så nær de innsamlede data som mulig. Derfor begynte vi dataanalysen allerede under datainnsamlingen. På denne måten hadde vi mulighet til å styre datainnsamlingen til det vi mente var interessant underveis i prosjektet. En utordring ved en slik tilnærming er data som blir samlet tidlig kan være toneangivende for den videre analyseprosessen. Det er derfor viktig at informantene man intervjuer er kunnskapsrike innenfor det feltet som studeres slik at man som forsker får et så virkelighetsnært bilde som mulig. Vi mener at våre informanter er de som har best forutsetning for å ha god kunnskap om samarbeid mellom offentlig sektor og frivillig organisasjoners arbeid mot tvangsekteskap.

Vi har på forhånd ikke hatt noen hypoteser eller antagelser før vi gikk i gang med selve analysen. Dataene vi har samlet inn dannet på denne måten fundamentet for våre funn. Intervjuguidene var strukturert for å kartlegge styrker, svakheter, muligheter og trusler (SWOT) ved dagens samarbeid. Da vi gikk i gang med å analysere dataene tok vi for oss ett intervju av gangen og grupperte informasjonen etter disse punktene. Deretter samlet vi punkter og temaer som var gjennomgående i intervjuene. Det er gjennom en diksjon rundt disse punktene som har gitt grunnlag for vår modell. Vårt ønske med modellutformingen var å vende svakheter og trusler om til muligheter.

Denne undersøkelsen er gjort på et avgrenset felt hvor mange av aktørene kjenner til hverandre. Vi baserer oss på intervjuer med og utsagn fra personer som til dels beskriver og vurderer virkeligheten forskjellig. Det er vanskelig å anonymisere informantene i denne

⁸ Glaser og Strauss, 1999

⁹ Stern mfl., 1982

rapporten, på grunn av feltets størrelse. Allikevel har vi valgt å legge frem resultatene i generell form fremfor med direkte siteringer.

3.0 Tvangsekteskap

3.1 Definisjon

I *Tvangsekteskap – en veileder*¹⁰ defineres tvangsekteskap som et ekteskap der minst en av partene ikke har reell mulighet til å forbli ugift eller å velge en annen partner på tvers av familiens ønsker uten å bli utsatt for represalier. Definisjonen omfatter også ekteskap der minst en av partene samtykker etter utilbørlig press, trusler eller annen psykisk eller fysisk vold.

3.2 Statistikk

Det foreligger ingen klar statistikk over omfanget av tvangsekteskap eller trusselen om tvangsekteskap i Norge, men det antas at det er store mørketall. SSB konkluderer etter et møte med BLD at det er vanskelig å systematisk telle antall jenter og gutter utsatt for tvangsekteskap, på grunn av faren for dobbelrapportering.¹¹ Allikevel ser man at innrapporteringen av antall saker har økt i takt med et økt fokus på dette feltet. Etter en innledende tilbudsrunde initiert av Bufdir, fikk Faktum Nor A/S oppdrag i å utarbeide rutiner for systematisk registrering av antall tvangsekteskapsaker. Dette er i henhold til tiltak 40 i Handlingsplanen mot tvangsekteskap¹². Arbeidet er ikke ferdigstilt.

3.3 Norske og internasjonale lover

Feltet tvangsekteskap er knyttet opp mot både norske lover og internasjonale konvensjoner. Dette gjelder FNs kvinnekonvensjon, artikkel 16, som blant annet går ut på at (b) ”kvinner og menn skal ha samme rett til fritt å velge ektefelle og å inngå ekteskap bare med sitt eget frie og fulle samtykke”¹³. I tillegg blir tvangsekteskap sett på som et brudd på grunnleggende menneskerettigheter nedfelt i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, artikkel 23, ledd 3: ”Intet ekteskap må inngås uten de fremtidige ektefellers frie og uforbeholdne samtykke”. I følge straffeloven § 222¹⁴ er straffen for å tvinge noen til å inngå ekteskap fengsel i inntil seks år. Det er samtidig straffbart å medvirke til at noen tvinges til å gifte seg mot sin vilje. Nylig var en slik sak for retten i Norge. I februar i år ble en mann (24) dømt til

¹⁰ IMDI, 2009

¹¹ SSB 2010

¹² Handlingsplanen mot tvangsekteskap, 2008-2011.

¹³ FNs kvinnekonvensjon

¹⁴ Lovdata 2011

fem år og seks måneders fengsel på grunn av tvangsekteskap med sin kusine da hun var 13 år gammel¹⁵. Samtidig ble foreldrene til jenta, og hennes tante, dømt til tre år og seks måneders fengsel på grunn av medvirkning. Onkelen er også siktet i saken, men befinner seg i utlandet og er dermed etterlyst internasjonalt.

I Handlingsplanen mot tvangsekteskap¹⁶ er den overordnede målsetningen å bekjempe tvangsekteskap, gjennom å forebygge og hjelpe de som er utsatt for slike overgrep. Samarbeid mellom de ulike instansene involvert i dette arbeidet, både av frivillige organisasjoner og det offentlige hjelpeapparatet, er dermed en viktig faktor for å oppnå denne målsetningen.

3.4 Case – Kriseboliger

I Handlingsplanen mot tvangsekteskap¹⁷ under tiltak 26 står det blant annet at kvaliteten i dagens bo- og behandlingstilbud skal utredes, og om tildeling og disponering av kriseboligene skal flyttes fra de frivillige organisasjonene til en offentlig instans. Anja Bredal og Julia Orupabo ved Institutt for samfunnsforskning fikk i oppdrag å utrede denne problemstillingen. Dette resulterte i rapporten: *Et trygt sted å bo. Og noe mer. Evaluering av botilbudet til unge som bryter med familien på grunn av tvangsekteskap.*¹⁸

Kriseboligene ble opprinnelig opprettet og finansiert av Husbanken i samarbeid med fire større kommuner. Oslo Røde Kors og SEIF var pådrivere i opprettelsen og hadde en sentral rolle i disponeringen av leilighetene, ettersom det var de som i hovedsak var i kontakt med personer som trengte kriseboliger.¹⁹ I rapporten *Et trygt sted å bo. Og noe mer* anbefales det at kriseboligene burde administreres av det offentlige hjelpeapparatet²⁰. Det var flere årsaker som lå til grunn for denne anbefalingen. En av årsakene var at forskjellig drift av kriseboligene var uheldig med hensyn til likebehandlingsprinsippet. En annen sentral årsak var at det offentlige finansierte en ordning de selv ikke fikk tilstrekkelig innsyn i.

På bakgrunn av dette ble kriseboligene innlemmet i et nasjonalt offentlig tilbud om kriseboliger. Kompetanseteamet, som er underlagt Bufdir, fikk ansvaret for å koordinere

¹⁵ NRK 2011

¹⁶ Handlingsplanen mot tvangsekteskap, 2008-2011.

¹⁷ Handlingsplanen mot tvangsekteskap, 2008-2011: 7.

¹⁸ Bredal og Orupabo (2008)

¹⁹ Handlingsplanen mot tvangsekteskap, 2008-2011

²⁰ Bredal og Orupabo (2008:7)

inntak til boligene, mens kommunene fikk ansvar for forvaltning av boligene samt oppfølgingsansvar. I henhold til tiltak 27 i Handlingsplanen: ”Etablere ytterligere botilbud for unge over 18 år. Det skal etableres minimum 20 nye bo- og behandlingsplasser til ungdom over 18 år. Samt etablere tilpassede botilbud for gutter og unge par”, er det i dag totalt 30 plasser fordelt i kriseboligene.

Som nevnt innledningsvis valgte vi å se på kriseboliger som case for å kartlegge hvordan samarbeidet mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene fungerer i en krisesituasjon. Dette er basert på vår antagelse om at de unge er i en særskilt utsatt posisjon når de ikke har et sted å bo, som synliggjør hvor viktig det er at samarbeidet fungerer optimalt.

4.0 Samarbeidsmodeller i Storbritannia og Sverige

Samarbeid på kryss av sektorer og mellom ulikt fundamenterte organisasjoner vil føre til fordeler, men kan også by på utfordringer. En vitenskapelig terminologi for slike samarbeid er ”cross-sectional social-oriented partnership” (CSSP). CSSP er definert som et kryss-sektor samarbeid formet for å møte sosiale problemer og for å engasjere partene aktivt på en permanent basis.²¹ Slike samarbeid er forskjellig i størrelse, omfang og formål, og kan variere fra to parter til mange, lokale til globale, korttids- til langtidsperspektiv. Frivillige organisasjoner har tradisjonelt blitt vurdert som legitime alternative kilder for tjenester som også blir sørget for av den byråkratiske velferdsstaten.²² Linden hevder at hovedgrunnen til samarbeidet må ligge i enhver samfunnsarbeidende organisasjons misjon: De jobber på kryss av sektorer for å levere bedre service og resultat for forbrukere og samfunn.²³ Samarbeid formes generelt fordi man antar at $2+2>4$.²⁴ Organisasjoner i hver sektor vil møte varierende drift og forventninger som oppmuntrer dem til å samarbeide på kryss av sektorer.²⁵

Salamon finner at et partnerskap mellom frivillige organisasjoner og staten er effektivt. Allikevel kan samarbeid på kryss av sektorer og organisasjoner by på utfordringer²⁶. Selsky

²¹ Selsky og Parker 2005: 850

²² Berger, Neuhaus og Nova 1996

²³ Linden 2002

²⁴ Iyer 2003: 44.

²⁵ Selsky og Parker 2005

²⁶ Salamon 1995

og Parker²⁷ finner i sin artikkel at når aktører fra forskjellige sektorer fokuserer på samme sak, vil aktørene i de fleste utfall tenke forskjellig på saken, være motivert av forskjellige mål og benytte seg av forskjellige fremgangsmåter for å løse saken. Videre ligger det et maktforhold i spenningspunktet for å enes om en felles strategi. Hodgson argumenterer for at når staten forsøker å kontrollere den sivile samfunnssektoren, kan dette by på frustrasjon og mistillit²⁸. Farrington og Bebbington²⁹ stiller spørsmål om hvorfor frivillige organisasjoner opprettholder konfronterende retorikk når de handler med staten, til og med når deres forhold er samarbeidende og produktiv. De spekulerer i om dette skyldes en frykt for tap av identitet. Disse utfordringene har vi tatt hensyn til i vår samarbeidsmodell.

For at et samarbeid skal være fruktbart, og kunne muliggjøre de fordeler det er å samarbeide, er det vesentlig at samarbeidet bygger på gjensidig tillit.³⁰ Dessuten er det også viktig at alle aspekter ved samarbeidet er nøye og tydelig identifisert dersom samarbeidet skal ha mulighet til å lykkes.³¹ Shaw beskriver følgende suksesskriterier for et vellykket samarbeid på tvers av sektorer: tillit, fleksibilitet, forståelse, maktbalanse, felles mål og strategier, kommunikasjon og forpliktelse.³² Flere av disse momentene gjenspeiles i vår samarbeidsmodell for det offentlige og de frivillige i arbeidet mot tvangsekteskap.

I det følgende avsnittet presenterer vi samarbeidsmodellene fra Storbritannia og Sverige, med en påfølgende diskusjon av likheter, styrker og utfordringer ved modellene.

4.1 The Compact

*The Compact*³³ er en avtale inngått mellom det offentlige og frivillige organisasjoner i Storbritannia. Avtalen ble først inngått i 1998, og har siden blitt revidert. Den har vært tuftet på ideen om at i utviklingen og tilbudet av offentlige tjenester har det offentlige og organisasjonene unike, men også utfyllende roller. En sentral tanke i dokumentet er at samfunnets verdiskapning øker ved å jobbe sammen med felles mål. Viktigheten av å konkretisere målene kommer til uttrykk i *The Compact*- dokumentet.

²⁷ Selsky og Parker 2005

²⁸ Hodgson 2004

²⁹ Farrington og Bebbington 1993

³⁰ Waddell 2000, Fukuyama 1995

³¹ Iyer 2003

³² Shaw 2003:110-112

³³ *The Compact* 2010

(<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110202124758/http://www.thecompact.org.uk/files/143051/FileName/TheCompact.pdf>)

Dokumentet består av fem felles mål:

- 1. Et sterkt, mangfoldig og uavhengig sivilsamfunn.*
- 2. En effektiv utforming og gjennomiktig utvikling av retningslinjer, programmer og offentlige tjenester.*
- 3. Tjenester av høy kvalitet som responderer på reelle behov*
- 4. Ha tydelige retningslinjer for hvordan endringer i tilbud og tjenester blir administrert.*
- 5. Et rettferdig samfunn*

Det offentlige skal jobbe med frivillige organisasjoner som representerer eller tilbyr tjenester for mennesker beskyttet av lovgivningen, og andre underrepresenterte eller vanskeligstilte. De frivillige skal jobbe mot ulovlig diskriminering, samt bistå det offentlige i å gjøre sine plikter dersom de mottar støtte. Det legges vekt på at begge partene i avtalen stiller krav til den andre, og de påfølgende konsekvensene dersom én av partene ikke lever opp til avtalen. Viktigheten av åpen kommunikasjon understrekes, og det finnes klare retningslinjer å følge dersom det oppstår problemer i samarbeidet³⁴.

4.1.1 Forpliktelser for myndighetene

Myndighetene forplikter seg gjennom avtalen å respektere de frivillige organisasjonenes uavhengighet, til tross for hvilke finansielle bånd som måtte eksistere. Den offentlige sektoren forplikter seg også til å tilrettelegge for et gjennomiktig system, preget av åpenhet når det kommer til hvordan søke om offentlig finansiering. Videre forplikter det offentlige å sikre at sosiale, økonomiske og miljømessige hensyn utgjør en standard del av offentlig politikk og utføringen av tjenester. Det vektlegges at de frivillige organisasjonene skal involveres så tidlig som mulig i utformingen av politiske vedtak. Finnes det barrierer som hindrer de frivillige organisasjonene fra aktivt å delta, skal det jobbes for at disse fjernes. Det skal også bli gitt mulighet for å komme med tilbakemeldinger på hvordan de frivillige organisasjonenes innspill har blitt fulgt opp, eventuelt hvorfor de ikke har blitt tatt hensyn til. Likeledes forplikter myndighetene seg til å sikre at frivillige organisasjoner får en større rolle i å tilby sine tjenester. Dette konkretiseres ved at myndighetene utarbeider ulike støtte- og finansieringstiltak. Slik legges det til rette for at også mindre organisasjoner få muligheten til å delta, der det er mest hensiktsmessig at deres tjenester blir tilbudt.

³⁴“The Compact- Accountability and Transparency Guide“
http://www.compactvoice.org.uk/sites/default/files/the_compact_accountability_guide_with_page_numbers.pdf

4.1.2 Forpliktelser for organisasjoner

Organisasjonene forplikter seg til å sørge for grundige undersøkelser om kilden til, og rekkevidden av det de ønsker å søke midler om. De plikter til å komme med tilbakemeldinger på offentlige vedtak der det passer seg, og fremme synspunktene til sine målgrupper. Forslag som legges frem skal være bevisbasert.

4.1.3 Finansiering

Når det kommer til finansiering forplikter myndighetene seg til flerårig støtte. Tidsrommet støtten blir gitt til skal reflektere den tiden tiltaket er beregnet og ta, og dette varierer mellom de ulike tiltakene. Myndighetene og de frivillige organisasjonene skal sammen enes om hvordan resultatene måles, og hvordan denne informasjonen skal bli brukt. I tillegg skal de frivillige organisasjonene være sikre på at de er egnet for å søke om finansiering, og være tydelige på hvordan de ønsker å nå sine mål. Er det risiko knyttet til prosjekter, skal styringen av disse være så grundig at det ikke går ut over finansieringen og leveringen av tjenestene. Skulle det skje drastiske endringer i omstendigheter, plikter organisasjonene å opplyse om dette med en gang.

Dersom man støter på utfordringer som tilbyder av en tjeneste, skal myndighetene lage en tidsplan sammen med den aktuelle frivillige organisasjonen. Denne tidsplanen definerer hvor lang tid organisasjonen har på seg for å gjennomføre endringene, før støtten trekkes. Før støtten trekkes skal effekten av dette vurderes grundig, både i forhold til brukerne av tilbudet og de som jobber med det. Dersom det er fare for fremtidig kutt i støtte, skal den frivillige organisasjonen så tidlig som mulig bli informert om dette. På den måten åpnes det for at organisasjonen kan komme med tilbakemeldinger. I henhold til avtalen skal disse argumentene tas med i vurderingen før den endelige avgjørelsen tas. Det skal også vurderes om det er behov for at midlene blir allokert til en annen organisasjon som jobber med den samme målgruppen, for å sikre at brukerne av tilbudet ikke blir skadelidende. De frivillige organisasjonene må planlegge ut ifra utsikter om fremtidig støtte, slik at negative effekter av dette blir gjort så små som mulig. De skal også gi det offentlige korrekte opplysninger om de sosiale, økonomiske og miljømessige effekter den endrede finansieringen måtte medfølge.

4.1.4 Drøfting av The Compact

Det gjennomgående temaet i The Compact-dokumentet er at det offentlige og de frivillige samarbeidsorganisasjonene er likeverdige parter som setter gjensidige krav til hverandre. Dokumentet bærer preg av å være en kontrakt, med konkrete mål for samarbeidet. Det

kommer tydelig frem hvilke forpliktelser de ulike partene har, og hvilke konsekvenser som følger dersom arbeidet ikke blir utført på tilfredsstillende vis. Dersom det offentlige vurderer å trekke bevilgninger fra en organisasjon, skjer det ikke brått. I stedet blir det gitt mulighet for å revurdere dette. I tillegg skal organisasjonen få skriftlig forvarsel minst tre måneder i forveien før støtten blir trukket. I The Compact understrekes det at før finansiell støtte fjernes skal det gjøres grundige evalueringer av hvilke konsekvenser dette har for målgruppen av tilbudene. Slik understrekes det i avtalen at brukerne av tilbudet alltid vil stå i fokus.

Når begge parter kan sette krav til hverandre som samarbeidspartnere, skapes det tillit mellom de ulike aktørene. The Compact har eksistert siden 1998,³⁵ og det er stadig flere lokalsamfunn som går sammen i lokale Compact- avtaler³⁶. Dette vitner om at denne fremgangsmåten bærer frukt. Likevel foregår ikke samarbeidet mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene alltid like uproblematisk. Når utfordringer oppstår finnes det imidlertid tydelige retningslinjer for hvordan man går fram. Det er utarbeidet en guide³⁷ til The Compact-avtalen som spesifiserer ansvaret til de enkelte, og hvordan man kan jobbe for at arbeidet blir gjort på en åpen og ryddig måte. I tillegg må man være tydelig på hvordan midler har blitt brukt. Samtidig som organisasjonene jobber for å øke gjennomsiktigheten i sitt arbeid, skal de ha mulighet for å kunne melde ifra dersom de mener at avtalen ikke har blitt fulgt opp på riktig måte. Det finnes klare regler for hvilke instanser man kan klage til, og hvor lang tid det skal ta før dette blir fulgt opp³⁸. Dette gir organisasjonene trygghet i arbeidet de gjør.

Det kan være flere utfordringer knyttet til utformingen av et dokument som The Compact. Begge parter skal ha sine synspunkter med, og det vil dermed være nødvendig å inngå kompromisser. Arbeidet i Storbritannia vitner om at selv om det må investeres en del ressurser i oppstarten for å bygge opp rammeverket rundt en slik avtale, vil marginalkostnadene være avtagende for hvert lokalsamfunn som inngår i avtalen.

35

http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110314111751/http://www.thecompact.org.uk/information/100018/100212/history_of_the_compact/

36 <http://www.compactvoice.org.uk/resources/compact-work>

37 "The Compact- Accountability and Transparency Guide
http://www.compactvoice.org.uk/sites/default/files/the_compact_accountability_guide_with_page_numbers.pdf

38 <http://www.compactvoice.org.uk/about-us/compact-advocacy>

4.2 Överenskommelsen

Överenskommelsen er en avtale mellom regjeringen, Landsting og kommune, og frivillige organisasjoner på det sosiale området. Avtalen ble iverksatt i 2008, etter dialog mellom regjeringen og rundt 90 organisasjoner. I mai 2011 var 59 organisasjoner med i Överenskommelsen, alt fra små minoritetsorganisasjoner til store internasjonale organisasjoner og paraplyorganisasjoner.

Överenskommelsen baseres på mål og prinsipper som ble utformet i fellesskap. Denne innledende dialogen var krevende, da de uavhengige aktørene måtte utvikle en felles kultur med felles verdier, interesser og kommunikasjonsstrategi.³⁹ Prinsippene de ble enige om er autonomi og uavhengighet, dialog, kvalitet, langsiktighet, åpenhet og mangfold. Disse gir plikter og rettigheter for et likeverdig samarbeid mellom de tre partene. Tankene og drivkreftene var inspirert av den britiske samarbeidsmodellen The Compact. Hovedmålet med Överenskommelsen er å styrke de frivillige organisasjoners selvstendighet og uavhengige rolle som en egen sektor og opinionsledere. Dessuten skal avtalen føre til en fremvekst av et betydelig større mangfold av tilbydere og leverandører av sosiale, helse- og omsorgstjenester blant de frivillige. De skal kunne konkurrere likestilt med andre aktører på området.⁴⁰

Samarbeidet baseres på felles engasjement og handling. Det er etablert en felles arbeidsgruppe, *gemensamma arbetsgrupp*, som møtes hver måned og støttes av Överenskommelseskansliet. I denne arbeidsgruppen er alle parter: Regjeringen, Landsting og kommune, og frivillige organisasjoner likt representert med fire representanter hver. Dette gir inntrykk av at alle parter har likeverdig tilgang til avtalen. Gruppen har som målsetting å følge opp arbeidet med Överenskommelsen, både nasjonalt og lokalt.

Aktørene som jobber med Överenskommelsen møtes hvert år ved en årlig konferanse. Her presenteres det hvor langt man har kommet i arbeidet, både i forhold til egne tiltak og Överenskommelsen generelt. Överenskommelsen følges opp med en årlig oppfølgingsstudie og en årlig tematisk studie, i tillegg til at den gjennomgås og revideres etter fem år.⁴¹

³⁹ Selsky og Parker, 2005:856, Gray, 1989

⁴⁰ Överenskommelsen 2010:5

⁴¹ Uppföljning 2010:23

4.2.1 Prinsippene i Överenskommelsen

Grunnlaget for avtalen mellom de frivillige, kommune og Landsting, og regjeringen er basert på utfordringer knyttet til samarbeidet mellom partene. Ut ifra dette laget partene en felles avtale med felles prinsipper.⁴²

Prinsippet om:

1. *Uavhengighet* betyr at de frivillige organisasjonene skal forme sin autonomi og uavhengighet i samfunnet ut fra egne verdier og mål. De sikres økonomisk støtte, men skal ikke frykte intervensjon fra det offentlige. De frivillige får dermed mulighet til å være statens opinion.
2. *Dialog* (avtale) innebærer at hele befolkningen er avhengig av offentlige beslutninger og handlinger. Samtidig skal det etableres gjensidig forståelse og tillit mellom partene.
3. *Kvalitet* innebærer at alle tilbud rettet mot en målgruppe skal baseres på kunnskap og kvalitet. Kvaliteten blir evaluert jevnlig.
4. *Langsiktighet* inneholder en bred politisk støtte om forutsigbarhet og andre grunnleggende betingelser for frivillige organisasjoners videre arbeid.
5. *Åpenhet* går ut på å skape gjensidig tillit mellom partene gjennom åpenhet, informasjon og involvering.
6. *Mangfold* gjenspeiler den offentlige verdien av å ivareta et mangfold av aktører.

4.3 Datainnsamling fra Stockholm

For å få utdypende informasjon om Överenskommelsen, intervjuet vi sentrale aktører både fra frivillige organisasjoner og offentlige instanser. I det påfølgende avsnittet presenterer vi de viktigste funnene.

Ung avtale: Selv om avtalen fortsatt er i startfasen ser man at samarbeidet er forbedret både på nasjonalt og lokalt nivå. Dette har bidratt til gjensidig tillit mellom partene. Allikevel gjenstår det å se hvordan samarbeidet fungerer i praksis da det fortsatt jobbes med å utvikle fundamentet av avtalen.

⁴² Överenskommelsen 2010:22

Synliggjøring: Avtalen er fortsatt ukjent for mange frivillige og offentlige aktører. Dermed må man jobbe for å spre kunnskap om hva avtalen innebærer og om nytteverdien av å inngå i samarbeidet. Det påpekes at frivillige organisasjoner trenger informasjon om hvordan samarbeide med det offentlige, da denne samarbeidsformen er ny.

Forventninger: Det er forskjellige forventninger til avtalen. Enkelte aktører har muligens for store forhåpninger, og håper at avtalen på sikt kan erstatte dagens velferdsordning med det frivillige. Andre ser på avtalen som en mulighet til dialog og at dette har en verdi i seg selv. Ettersom avtalen er i implementeringsfasen er det usikkerhet om hva avtalen kan føre til av resultater.

Gjennomslagskraft: Ettersom arbeidsgruppen er en arena for diskusjoner om utviklingen av samarbeidet, uttrykkes det at den felles arbeidsgruppe bør ha en operativ beslutningsstruktur. I dag baserer gruppen seg på uinnskrenket konsensus, og har i tillegg liten mulighet til å kreve gjennomslag av vedtakene sine. I tillegg ønsker de frivillige at vedtakene fra arbeidsgruppen får mer oppmerksomhet i den store politikken.

Krav: De frivillige organisasjonene er svært ulike, med forskjellige behov og interesser. Av den grunn er det vanskelig å enes om krav til det offentlige, og for å få gjennomslag for sakene sine. Uten felles krav fra de frivillige, vil imidlertid ikke Överenskommelsen forbedre dagens samarbeid.

Maktbalanse: Det uttrykkes at det offentlige og de frivillige har en skjev maktbalanse, til tross for samarbeidsavtalen. Dette går ut på at det offentlige sitter på ressursene som de frivillige er avhengige av, samtidig som at det offentlige setter dagsordenen ved møter. I tillegg uttrykker de frivillige organisasjonene at det er svært mange krav til dem i forhold til det offentlige.

Tid og ressurser: Informantene påpeker at deltagelse i Överenskommelsen betyr lønnet arbeid for det offentlige, og ulønnet arbeid for de frivillige. Av den grunn har frivillige organisasjoner sjelden tid eller ressurser til å følge opp hele samarbeidet. Likevel ønsker flere frivillige organisasjoner å ta del i avtalen, og håper at de kan bli mer styrket gjennom felles beslutninger.

Lokale avtaler: Ønsket om videreutvikling av Överenskommelsen er tilstede, særlig på lokalt nivå. Flere kommuner kan vise til gode resultater basert på jevnlig bruk av avtalen og påfølgende godt samarbeid. Det finnes imidlertid kommuner som ikke ønsker å engasjere seg eller ikke oppnår kontakt med lokale frivillige organisasjoner.

4.3.1 Samarbeid ved krise knyttet til æresrelatert vold i Sverige

Når en person blir utsatt for æresrelatert vold, blir som oftest en frivillig organisasjon kontaktet. I en slik krisesituasjon blir det avtalt et møte mellom den frivillige organisasjonen, den utsatte og det offentlige hjelpeapparatet: politi, sosionom, advokat etc. Sammen utformer de en skriftlig kartlegging av denne personens situasjon, som må godkjennes av den utsatte. På denne måten slipper han/hun å fortelle historien til flere instanser og på ulike møter, da kartleggingsdokumentet blir videresendt til de aktuelle instansene. Basert på kartleggingen blir det avklart hvilken type hjelp den utsatte har behov for. Det uttrykkes at en slik form for samarbeid i en krisesituasjon fungerer bra.

4.4 Sammenligning av Överenskommelsen og The Compact

Överenskommelsen og The Compact har mange fundamentale likheter. De er begge et skriftlig dokument, hvor det offentlige og de frivillige organisasjonene anerkjenner viktigheten av hverandres samarbeid. Felles mål, og styrken ved å dele på ansvaret for å oppnå disse, understrekes. Begge avtalene har både en overordnet nasjonal plan for samarbeid, og en plan som omhandler de lokale nivåene. I Sverige finnes det kontaktpersoner for Överenskommelsen som jobber konkret med nasjonal samkjøring, og inviterer til en årlig oppfølgingskonferanse. ”The Compact Voice” er talerøret til de frivillige organisasjonene som er med i avtalen. Her spres det erfaringer fra arbeid i de ulike lokalsamfunn gjennom en internettside med ulike ressurser. Det finnes også en årlig ”The Compact- Week”, en uke hvor partene kommer sammen for å styrke dialog og samarbeid, og for å utveksle erfaringer. Både Överenskommelsen og The Compact er politisk uavhengige, og dette sikrer stabilitet i samarbeidet.

Det kommer tydelig frem at arbeidet i Sverige har pågått i mye kortere tid enn i Storbritannia. Arbeidet med Överenskommelsen begynte i 2008, og det er fortsatt i startfasen. I mange kommuner er det fortsatt lite kunnskap om avtalen, og det jobbes for at flere lokalsamfunn skal bli med i samarbeidet. Det er rundt 50 organisasjoner som har tilsluttet seg avtalen. Mesteparten av disse organisasjonene er paraplyorganisasjoner hvorav flere organisasjoner

har indirekte mulighet til å delta. Det kreves ingen formell søknadsprosess for deltakelse i avtalen, bare en demokratisk beslutning av styret fra den enkelte organisasjonen. I Storbritannia er alle lokale områder dekket av en Compact-avtale.⁴³ Det varierer fra sted til sted hvor mange som er involvert i samarbeidet, og det finnes regionale ledere⁴⁴ som jobber for å promotere samarbeidsavtalene lokalt.

Styrker ved de to samarbeidsavtalene er at det offentlige anerkjenner de frivilliges kompetanse. Samtidig får frivillig sektor økt kunnskap om regelverket som ligger til grunn for hvilke beslutninger som tas. Tilliten mellom partene økes, når de ulike roller konkretiseres, og når partene gjennom dialog finner frem til løsninger på utfordringer i samarbeidet.

Bruken av nettsider som informasjonsspredere er sentrale likhetstrekk mellom de to modellene. Det er allikevel utfordringer knyttet til dette- hvor mange ressurser man legger ned i å opprette og vedlikeholde informasjonskanaler, og hvordan muligheten for erfaringsutveksling blir administrert.

Utfordringer ved de to modellene ligger særlig i startfasen, og i utformingen av dokumentene. I det følgende nevnes fire sentrale utfordringer som i hovedsak baserer seg på intervjuene om Överenskommelsen. For det *første* er det både tid- og ressurskrevende å komme frem til en konkret samarbeidsavtale.

Det er også en utfordring at mange er uvant med arbeidsformen. Organisasjonene har ulike utgangspunkt, forskjellige arbeidsvaner, strukturer, perspektiver og ressurser. En utfordring særlig for de frivillige organisasjonene har vært å samkjøre interessene sine for å øke gjennomslagskraften i saker de anser som viktige. Regjeringen hadde heller ingen erfaring med en slik avtale fra før. Samarbeidet følte derfor ukjent. Partene måtte lære å gi, dele og å få, mens de tidligere hadde kun en av disse funksjonene ved kontakt med hverandre.

For det *tredje* hadde flere av de frivillige organisasjonene aldri eller sjelden samarbeidet med andre organisasjoner. Mange hadde kun hatt kontakt med andre via paraplyorganisasjoner eller enkeltprosjekter, mens de nå plutselig skulle opptre med én stemme.

⁴³ <http://www.compactvoice.org.uk/about-compact>

⁴⁴ <http://www.compactvoice.org.uk/about-us/regional-leaders>

En *fjerde* utfordring som ble nevnt var misnøyen mot regjeringen. Regjeringen som initiativtaker og dialogstyrer ga noen av de frivillige følelsen av å bli overkjørt. Grunnen var at allerede før selve avtalen var etablert, var mange av utfallene allerede forhåndsbestemt med for eksempel antall møter og fastsatte frister. Dette kunne ha blitt unngått ved å inkludere alle partene enda tidligere. Til tross for utfordringene har majoriteten uttrykt tilfredshet og entusiasme over samarbeidet.⁴⁵

I det følgende kapittelet presenterer vi kartleggingen av dagens samarbeid i Norge, med en påfølgende diskusjon.

5.0 Kartlegging av dagens samarbeid i Norge

Vi har valgt å strukturere kartleggingen av dagens samarbeid i henhold til SWOT-kategoriene. Som tidligere beskrevet har vi valgt å undersøke samarbeidet generelt, samt samarbeidet knyttet til kriseboliger. Kartleggingen av samarbeidet knyttet til kriseboliger vil dermed bli beskrevet under hver av SWOT-kategoriene. Vi vurderte det som svært viktig å undersøke samarbeidet gjennom et case da dette illustrerer hvordan samarbeider fungerer i praksis. Samtidig beskriver dette en situasjon hvor de unge er særskilt sårbare. Dette er i tillegg konsistent med våre to problemstillinger hvor vi skal undersøke hvordan samarbeidet kan bedres, og hvilke elementer som er viktig å ha med i en samarbeidsmodell. Gjennom datainnsamlingen ble følgende sentrale punkter trukket frem: *god dialog, kompetanse, informasjonsflyt og gjennomsiktighet, offentlig forankring, roller, finansiering, maktbalanse, mandatavklaring, jevnlige møter, oversiktighet, og dialog.*

5.1 Styrker ved samarbeidet

God dialog: Generelt uttrykker begge instanser at de er fornøyde med dialogen seg i mellom. Eksempelvis har enkelte av de frivillige organisasjonene hatt årlige møter med det offentlige, bevilgende myndighet, hvor de har fått muligheten til å komme med innspill. Dette har blant annet skapt gjensidig tillit til ulike instanser grunnet åpen kommunikasjon mellom partene, faglige diskusjoner og kjennskap til hverandres fagområder/kompetansefelt. Videre har jevnlige møter mellom representantene for de ulike partene, ført til styrket og forbedret dialog grunnet godt kjennskap som er blitt utviklet etter flere år med samarbeid.

⁴⁵Gavelin 2010

Høy kompetanse: Kompetanseheving har vært et av de sentrale fokusområdene i handlingsplanen mot tvangsekteskap⁴⁶, da flere av tiltakene har som formål å styrke kompetansen i det offentlige hjelpeapparatet. Dette har gitt resultater både på departements- og direktoratnivå, samt i førstelinjetjenesten. Samtidig bidrar frivillige organisasjoner med høy kompetanse og fleksibilitet. De frivilliges fagkompetanse på området er basert på lang erfaring i arbeid med denne problematikken. Høy kompetanse er et positivt bidrag til samarbeidet, da begge parter er gjensidig avhengig av hverandre.

Informasjonsflyt og gjennomsiktighet: Samarbeidet har fungert optimalt i de tilfeller hvor begge parter har vært tilgjengelige, har hatt god og åpen kommunikasjon seg imellom, og har hatt innsikt i hverandres arbeid.

Offentlig forankring: Tvangsekteskap har i større grad kommet på den politiske dagsordenen. Dette oppfattes som en positiv faktor ved at eksisterende tilbud opprettholdes og styrkes gjennom både økonomisk og politisk støtte. Offentlig forankring sørger for rettsikkerhet for den unge og styrking i det offentlige hjelpeapparatet.

5.1.1 Styrker i samarbeidet knyttet til kriseboliger

I dag er det en offentlig instans, Kompetanseteamet, som koordinerer inntaket til kriseboligene. Dette skal gi de unge et mer samordnet tilbud med like muligheter for alle. Videre uttrykker det offentlige og de frivillige at de har god oversikt over hvem de skal kontakte ved akutt hjelp, slik som i tilfellet med kriseboliger.

5.2 Svakheter ved samarbeidet

Roller: Ved spørsmål om svakheter ved samarbeidet har alle våres informanter uttrykt at tvetydige roller og mandat er et problem for samarbeidet. Flere frivillige organisasjoner har følt at det offentlige hjelpeapparatet har tatt over deres mandat uten at de har kunnet medvirke i denne endringsprosessen. Motsatt har det offentlige hjelpeapparatet ved flere anledninger følt at frivillige organisasjoner har gått utover sitt mandat.

Informasjonsflyt: Selv om informasjonsflyt ble nevnt som en styrke ved samarbeidet, er mangel på informasjonsflyt ved en rekke tilfeller en svakhet. Til tider har de frivillige organisasjonene opplevd å ikke få tilstrekkelig informasjon ved større endringer. Dette har

⁴⁶ Handlingsplanen mot tvangsekteskap (2008-2011)

eksempelvis vært knyttet til ulike endringer i den nye handlingsplanen mot tvangsekteskap⁴⁷ samt endring i disponering av kriseboligene.

Finansiering: De frivillige organisasjonene uttrykker at det tar for lang tid fra de sender inn søknad for støtte til de får svar (sender inn søknad i mars og får tilbakemelding i juni). I denne perioden er det ingen dialog og den preges dermed av stor usikkerhet. Som resultat må de frivillige organisasjonene selv legge ut for lønninger, eller i enkelte tilfeller permittere ansatte da de ikke har egne midler. I tillegg uttrykker de at de får for lite informasjon angående endring i finansiering. Dette er særlig problematisk i tilfeller der de får redusert støtte. Videre opplever de frivillige at dagens finansieringsmodell, årlig søking av støtte, medfører manglende kontinuitet i arbeidet.

Maktbalanse: Det er den bevilgende myndighet som har det overordnede ansvaret i arbeidet mot tvangsekteskap. Det er de som finansierer arbeidet, samtidig som de innkaller og setter agenda for møtene. I tillegg er de fysiske møtearenaene alltid hos det offentlige. Som et resultat av den offentlige forankringen i den nye handlingsplanen, opplever de frivillige organisasjonene at de har liten grad av medvirkning når ulike avgjørelser skal tas.

Kompetanseheving: Det er fortsatt lang vei å gå når det gjelder kompetanseheving på feltet tvangsekteskap, og da særlig i førstelinjetjenesten: NAV, politiet og barnevernet. Da det er førstelinjetjenesten, i tillegg til de frivillige, som har den daglige kontakten med de unge, er det desto viktigere med høy kompetanse i denne delen av det offentlige hjelpeapparatet.

5.2.1 Svakheter i samarbeidet knyttet til kriseboliger

De frivillige organisasjonene uttrykker at de fikk for lite informasjon da det offentlige tok over disponeringen av kriseboligene. I tillegg blir det påpekt at det har vært mangelfull informasjon om at det i dag er krisesentrene, og ikke kriseboligene, som er det primære akutttilbudet. Dette kan være problematisk for de unge som ikke passer inn på et krisesenter: enten om det er et par eller om den unge av psykiske årsaker ikke passer inn. Før kunne de frivillige organisasjonene innlosjere den unge i en krisebolig på dagen. I dag kan det ta lenger tid både på grunn av at Kompetanseteamet har ordinære åpningstider og på grunn av plassmangel. En annen svakhet er at den unge må fortelle sin historie til mange ulike

⁴⁷ Handlingsplanen mot tvangsekteskap (2008-2011)

offentlige instanser: eksempelvis advokat, politiet, NAV, Kompetanseteamet etc. Dette oppleves som både traumatisk og tidkrevende.

5.3 Muligheter ved samarbeidet

Mandatavklaring: Begge parter uttrykker mandatavklaring som et sentralt element for forbedring av samarbeidet. Dette vil gi en avklaring på det generelle arbeidet som utføres av de ulike aktørene, og hva som kan forventes av hverandre. På denne måten vil man unngå at man går ut over eget mandat, og i stedet utfyller hverandres arbeid.

Jevnlige møter: Både det offentlige og de frivillige organisasjonene understreker viktigheten av å ha flere treffpunkter hvor man har fagdiskusjoner og diskuterer utfordringer man møter i arbeid med den unge. Flere møtearenaer fører til større grad av kompetanseutveksling, et mer oversiktlig fagfelt, og gjensidig utvikling av tillit.

Oversiktlighet: Begge parter ønsker en mer helhetlig oversikt over fagfeltet. Eksempelvis, hvem som sitter med fagkompetanse i førstelinjetjenesten rundt om i landet. Det blir etterspurt en større grad av koordinering av tjenester og en klarere oversikt over de ulike mandatene.

5.3.1 Muligheter i samarbeidet knyttet til kriseboliger

Frivillige organisasjoner ønsker en mandatavklaring i forhold til kriseboligene, hvor rollene vil bli systematisert og klarlagt. Dette bør defineres i den nye handlingsplanen. Samtidig ønskes det klare samhandlingsrutiner hvor spesifikke arbeidsoppgaver er delegert. I tillegg bør de som arbeider med kriseboliger ha generell kunnskap på feltet, slik at man ikke trenger å vente for å få hjelp dersom en person er utilgjengelig. Dette vil gjøre at arbeidet blir mindre personavhengig. De frivillige organisasjonene har lang erfaring med unge i krise. De opplever at dagens praksis hvor den unge selv må kontakte teamet angående sin situasjon, er både tidkrevende og traumatiserende for den unge. Av den grunn ønsker de at Kompetanseteamet stoler på de vurderingene de frivillige gjør. Økt kompetanse i førstelinjetjenesten vil også være med på å bedre samarbeidet.

5.4 Trusler ved samarbeidet

Kompetanse: Begge parter mener at lav faglig kompetanse vil være et stort hinder for et godt samarbeid, hvor målet er å tilby den unge best mulig hjelp. Lav faglig kompetanse kan føre til at partene ikke stoler på hverandres vurderinger, og dermed ikke benytter seg av de mulighetene et godt samarbeid kan føre til.

Dialog: Lav grad av kommunikasjon og dialog mellom partene vil forhindre et godt samarbeid. Dette går ut på å ha en god dialog i forhold til regelendringer, endringer knyttet til de ulike mandatene, og informasjon relatert til finansiering. Å tilbakeholde informasjon kan virke negativt på samarbeidet og utviklingen av et tillitsforhold mellom partene.

5.4.1 Trusler i samarbeidet knyttet til kriseboliger

Faktorer som kan true samarbeidet knyttet til kriseboliger er mye av det samme som er nevnt ovenfor. Ettersom det er en akutsituasjon, er god dialog og kompetanse avgjørende for et godt samarbeid. Det eksisterer varierende grad av kompetanse om tvangsekteskap i deler av førstelinjetjenesten. Dette kan føre til at hjelp og kvaliteten på informasjon blir personavhengig. I tillegg er det uheldig at man må lære opp en person når man er i en krisesituasjon. Det har til nå vært dårlig dialog i forhold til endringen av disponering av kriseboligene. Dette har medført dårlig samarbeid i dagens situasjon, og vil kunne medføre tilsvarende dårlig samarbeid i fremtiden.

5.5 Oppsummerende diskusjon om samarbeidet

Ut fra intervjuene ser vi at det er mye bra ved samarbeidet mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene. Vi ser at Norge har kommet veldig langt i arbeidet mot tvangsekteskap, både gjennom offentlig forankring og viljen til et tverrfaglig samarbeid. Selv om Sverige har utarbeidet en samarbeidsmodell mellom offentlige og frivillige aktører, ser vi at Norge er ledende med hensyn til arbeidet mot tvangsekteskap. I Sverige kom den første handlingsplanen mot tvangsekteskap i 2010⁴⁸, i motsetning til Norges i 1998⁴⁹. Imidlertid er det noen viktige svakheter ved samarbeidet i Norge, og dette omhandler gjerne arbeidet i forbindelse med en krisesituasjon og finansiering.

Hovedproblemet ved samarbeidet knyttet til en krisesituasjon er endringen i disponeringen av kriseboligene, uklarheter i hva som er det primære akutttilbudet, og den unge som en "kasteball" i systemet. De frivillige organisasjonene opplever at de har mistet sitt mandat. Samtidig gir de uttrykk for at dagens krisetilbud ikke er like bra som tidligere da det kan ta tid før den unge får tildelt bolig. Vi har fått inntrykk av at de frivillige ønsker å få tilbake disponeringen av kriseboligene. Imidlertid føler vi at vi ikke kan komme med en anbefaling om dette da vi er enige i argumentene som lå til grunn for endringen. Samtidig vurderer vi det som utenfor vårt mandat ettersom vi ser på det generelle samarbeidet mellom det offentlige og

⁴⁸ <http://www.regeringen.se/sb/d/12481/a/147116>

⁴⁹ Handlingsplan mot tvangsekteskap. (1998-2001).

de frivillige organisasjonene. Derimot har vi tatt til etterretning at det er problemer med samarbeidet i forbindelse med kriseboliger, og kommer derfor med anbefaling rettet mot dette, jf. anbefaling 6a.

Videre er det uklarerheter i hva som er krisetilbud nummer én. Slik vi forstår det er det kritesenteret som er det primære akutttilbudet. Den unge kan imidlertid få direkte opphold på krisebolig, men det avhenger av plass og at den oppfyller kriteriene for inntak. Vi opplever at de frivillige organisasjonene ikke har fått tydelig informasjon om dette, og anbefaler derfor å klargjøre dette forholdet. Til slutt uttrykker de frivillige at det er svært traumatisk og tidkrevende for den unge å fortelle historien sin til flere instanser i det offentlige hjelpeapparatet. I stedet ønsker de at hjelpeapparatet stoler på deres vurderinger ettersom de har lang erfaring på feltet. I diskusjonen rundt æresrelatert vold i Sverige, så vi at de i fellesskap utarbeidet et dokument som representerer den unge videre i systemet. Vi ser på dette som en mulighet også i Norge.

Generelt uttrykkes det problemer rundt dagens finansieringsmodell. Det er i dag etablert klare retningslinjer for hvordan bevilgende myndighet skal distribuere støtte, samtidig som det blir bestemt av det årlige statsbudsjettet. Av den grunn er det vanskelig for oss å komme med en konkret anbefaling til endring. Allikevel ser vi at den bevilgende myndighet kan gi mer informasjon mens søknaden er under behandling. Eksempelvis kan de gi beskjed om når de kan forvente et svar og om nye retningslinjer gjelder.

I det følgende kapittelet presenterer vi vår samarbeidsmodell med påfølgende anbefalinger.

6.0 Vår samarbeidsmodell med anbefalinger

Hensikten med vår samarbeidsmodell er å bedre dagens samarbeid mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene. Slik sikres det at de unge som befinner seg i en sårbar situasjon får den hjelpen de har behov for. Vår samarbeidsmodell består av fem overordnede elementer: Kommunikasjon, Felles mål og strategier, Rolle- og Mandatavklaring, Kompetanseheving og Lokale samarbeidsavtaler. Under hvert element har vi utarbeidet konkrete anbefalinger. Denne modellen er endret på bakgrunn av tilbakemeldingene vi fikk under vår presentasjon for våre informanter. Den originale modellen finnes i vedlegg 5.

Da dette i stor grad baseres på informasjon vi fikk fra de sentrale aktørene på feltet, håper vi at denne samarbeidsmodellen vil sikre eierskap, og at anbefalingene vi kommer med dermed blir iverksatt.

6.1 Kommunikasjon

Kommunikasjon blir sett på som et avgjørende verktøy for å sikre et klima preget av åpenhet, tillit, forpliktelse og samarbeid.⁵⁰ Jevnlig kommunikasjon gjennom koordinering og møter, er nødvendig for å sikre en gjensidig forståelse mellom de ulike partene. Det offentlige og de frivillige organisasjonene skiller seg fra hverandre ved blant annet forskjellige forventninger til hvordan et arbeid bør gjennomføres. Det offentlige er i stor grad resultatorienterte, mens frivillige i større grad konsentrerer seg om selve prosessen. Ved et samarbeid må begge parter være villige til å forstå og sette seg inn i den andre partens perspektiv, og bevisst utnytte det beste ved hver måte å arbeide på. Videre er det viktig å balansere maktforholdet i et samarbeid ved at alle har lik mulighet til å påvirke utviklingen av samarbeidet.⁵¹ Kommunikasjon er dermed et sentralt element også i vår samarbeidsmodell mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene i arbeidet mot tvangsekteskap. Alle de andre stegene i vår modell for samarbeid blir formet gjennom kommunikasjon. Jevnlig kommunikasjon er med på å påvirke utarbeidingen av felles mål og strategier, mandatavklaring, kompetanseheving og lokale samarbeidsavtaler. Spørsmålet er *hvordan* man sikrer et godt samarbeid gjennom kommunikasjon. I vår modell for samarbeid legger vi fram to anbefalinger som skal sikre en klar og tydelig kommunikasjon. For best resultat, anbefaler vi å implementere begge alternativene.

I tråd med både Överenskommelsen og The Compact, samt informasjon fra datainnsamlingen, anbefaler vi BLD å etablere en tverrfaglig samarbeidsgruppe der et representativt utvalg av frivillige organisasjoner og offentlige instanser er representert. For å eksemplifisere dette mener vi frivillige organisasjoner som SEIF, Mira, Røde Kors, PMV samt representanter fra mindre holdningsskapende frivillige organisasjoner. Fra de offentlige instansene mener vi representanter fra bevilgende myndighet: departementer og direktorater. For å sikre effektivitet og utvikling bør det ikke være for mange representanter i samarbeidsgruppen. Vi

⁵⁰ Clegg, Komberger og Pitsis, 2008

⁵¹ Husselbee, 2000.

foreslår maks 10 representanter, som er likt fordelt mellom de frivillige organisasjonene og det offentlige.

Denne samarbeidsgruppen bør i fellesskap enes om alle steg i utarbeidingen av en samarbeidsavtale. Dette innebærer blant annet å forme rammene for samarbeidet, samt enes om mandatavklaring og felles mål og strategier. Samarbeidsgruppen bør møtes jevnlig for å diskutere samarbeidsrelaterte saker, og de ulike representantene bør ha lik mulighet til medvirkning. For å sikre dette bør representantene fra frivillige organisasjoner så vel som fra de offentlige instansene kunne gi innspill til agenda for møtene, samtidig som at alle utspill blir lyttet til og vurdert på lik linje. På denne måten sikrer man utvikling, innsikt og gjennomsiktighet gjennom jevnlig og god kommunikasjon. I Sverige møtes den tilsvarende gruppen (arbeidsgruppen) 10 ganger i året. Imidlertid bør den norske samarbeidsgruppen i fellesskap komme frem til hvor ofte det er hensiktsmessig å møtes.

Som tidligere diskutert i forbindelse med utfordringer knyttet til Överenskommelsen, kan det være vanskelig å enes om felles mål og strategier, krav til partene og mandatavklaring. Derfor er det viktig at begge parter investerer nok tid i starten til å bygge opp en felles plattform for samarbeid. Dette innebærer eksempelvis å utforme spilleregler og interessefellesskap. På bakgrunn av det overnevnte kommer vi med en anbefaling:

Anbefaling 1: Etablere en tverrfaglig nasjonal samarbeidsgruppe

I dag har unge som står i faresonen for å bli utsatt for tvangsekteskap mulighet til å finne informasjon både på tvangsekteskap.no og ung.no. Imidlertid har sidene som er beregnet for de ulike samarbeidsaktørene flere svakheter. Eksempelvis kan det være vanskelig å få overblikk over alle aktørene som jobber på dette feltet, og hvordan ansvarsområdene er fordelt. Mangelen på koordinering og oversikt i arbeidet mot tvangsekteskap har blitt poengtert av flere av informantene i denne rapporten. Med dette anbefaler vi en videreutvikling av tvangsekteskap.no slik at den blir beregnet både for den unge og for de ulike samarbeidsaktørene.

På nettsiden knyttet til The Compact legges det jevnlig ut rapporter om arbeid som foregår i de lokale samarbeidsprosjektene. Slik spres kunnskap om positive erfaringer, men også hvordan uenigheter har blitt håndtert. I tråd med nettsiden knyttet til The Compact bør

tvangsekteskap.no inneholde blant annet et *online-bibliotek* der forskningsrapporter og veiledere relatert til arbeidet mot tvangsekteskap legges ut. Dette vil si at linken *Publikasjoner og veiledere* bør forbedres til å inkludere rapporter fra flere ulike instanser som jobber på feltet. Det bør utvikles en *case-side* som sikrer erfaringsoverføring. Et eksempel på en case kan være: Hvordan en kommune har lyktes i å implementere et tett samarbeid med en frivillig organisasjon i arbeidet med bo- og støttetilbudet. På denne måten kan en annen kommune lettere implementere et tilsvarende samarbeid. Videre bør siden inneholde et *oversiktskart* over de mest sentrale aktørene i arbeidet mot tvangsekteskap. Slik skaper man en tydeligere oversikt over de mange aktørene på dette feltet. Det sikrer også at informasjonen er lett tilgjengelig for alle knyttet til dette arbeidet.

Deler av førstelinjetjenesten som har behov for å øke sin kompetanse på kunnskap om tvangsekteskap, kan dra nytte av en slik side. Det bør jobbes aktivt for å spre info om denne siden til alle deler av førstelinjetjenesten som er knyttet til arbeidet mot tvangsekteskap. På denne måten vil det sikres at unge som henvender seg til ulike deler av hjelpeapparatet vil få lik behandling. Per i dag er det svært personavhengig hvilken kompetanse på tvangsekteskap som finnes i ulike deler av førstelinjetjenesten. En internettside som samler trådene på feltet, og fungerer som en veiviser, vil antageligvis være til stor hjelp når det kommer til å finne frem til hvilken hjelp som er best egnet ved ulike henvendelser. Selv om kostnadene knyttet til oppstarten og vedlikehold av en slik side ikke er uten betydning, vil det allikevel være marginalt sammenlignet med kostnader knyttet til kursing for å sikre kompetanseheving i ulike deler av førstelinjesektoren.

Som tidligere påpekt ønsker vi en videreutvikling av tvangsekteskap.no med BLD som ansvarlig for at dette blir gjennomført, i henhold til tiltak 10 i handlingsplanen. Vi anbefaler å sortere siden, slik at den blir mer oversiktlig for brukerne. På startsidene bør det være mulig å klikke seg videre på grunnlag av om man er *ung* og trenger hjelp, eller om man arbeider innen *førstelinjetjenesten* og/eller *frivillige organisasjoner*. På siden for den unge bør det stå tydelig forklart hvor man kan henvende seg i krisesituasjoner, med link til ung.no, krisesenter og Kompetanseteam mot tvangsekteskap som formidler krisebolig. Det bør også være informasjon om familievernkontorer, og hvilken rolle de kan spille i arbeidet mot tvangsekteskap. For unge som måtte befinne seg i utlandet og har behov for hjelp, bør det oppgis kontaktinformasjon til de ambassadene Norge samarbeider med. Det er i dag en slik

link på tvangsekteskap.no, men man finner ikke informasjon til de ulike ambassadene ved å klikke på den aktuelle linken.

For å tydeliggjøre, og også styrke samarbeidet mellom offentlig og frivillig sektor på området, bør det gis informasjon om hvilken hjelp de ulike frivillige organisasjonene kan tilby, og med link til disse. Det bør også være informasjon beregnet for de frivillige aktørene eksempelvis link til tilskuddsordningen. Siden bør inneholde en kort presentasjon av, og link til, de ulike delene av førstelinjetjenesten, og hvilken hjelp de ulike instansene kan tilby. Det bør også være link til de ulike *samarbeidsgruppene*, jf. anbefaling 1, 6a og 6b, med informasjon om hvem de er, hva de jobber med, og med mulighet for å sende inn forslag til saker de kan jobbe med. Til slutt bør det utarbeides en oversikt over *ofte stilte spørsmål* (FAQs), slik at det er enkelt å finne den informasjonen man trenger raskt.

I en krisesituasjon vil det da være mulig å raskt kunne navigere seg frem til den instansen som er best egnet til å bistå i den aktuelle henvendelsen. Samtidig vil en slik internettside være en ressurs for de som har jobbet på feltet lenge, og en oversiktlig innfallsvinkel til de som har liten kjennskap til tematikken fra før. På bakgrunn av dette kommer vi med følgende anbefaling:

Anbefaling 2: En videreutvikling av tvangsekteskap.no beregnet for den unge og de ulike samarbeidsaktørene.

6.2 Felles mål og strategier

For å sikre et velfungerende samarbeid er det essensielt at det utarbeides felles mål og felles strategier for hvordan nå disse målene. Vi anbefaler at dette utarbeides i fellesskap i den tverrfaglige nasjonale samarbeidsgruppen, jf. anbefaling 1. Slik vil det skapes en lojalitet mot disse målsettingene, og de ulike aktørene får eierskap til de tiltak de har ansvaret for. Som diskutert under anbefaling 1, er dette både vanskelig og tidkrevende. Allikevel er det avgjørende for det videre samarbeidet. På bakgrunn av dette anbefaler vi:

Anbefaling 3: Utarbeide mål og strategier i fellesskap mellom det offentlige og de frivillige aktørene.

6.3 Rolle- og Mandatavklaring

Utfordringene som har vært knyttet til samarbeidet mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene har i stor grad dreiet seg om uklarheter i mandatfordelingen. Det sier seg selv at en klar ansvars- og mandatfordeling er av avgjørende betydning for om dette samarbeidet skal lykkes. En slik mandatavklaring bør være en av oppgavene til den tverrfaglige nasjonale samarbeidsgruppen.

De frivillige organisasjonene kjenner best sin egen kompetanse, og bør derfor bli gitt mulighet til å være delaktige i utarbeidingen av de ulike mandatene. Ved å inkludere de frivillige organisasjonene i denne delen av prosessen, sikrer man at de ulike aktørene føler eierskap til sitt mandat. Ved å tydeliggjøre retningslinjene for de enkeltes mandat, både i offentlig og frivillig sektor, unngås det at viktige områder blir glemte. Den offentlige forankringen av arbeidet mot tvangsekteskap gir sikkerhet om at arbeidet blir fulgt opp, og videreført der det anses som nødvendig.

Offentlig sektor har uttrykt at det er ønskelig med et samarbeid med de frivillige organisasjonene på dette feltet. Dette bør imidlertid presiseres. Hvilke tiltak som skal involvere de aktuelle organisasjonene bør konkretiseres i en ny handlingsplan. I fellesskap bør det bestemmes hvilke organisasjoner som skal ha ansvar for hvilke tiltak. Dette ansvaret deles med de ulike departementene. På denne måten tydeliggjøres det at de frivilliges arbeid tillegges en verdi. Organisasjoner som sitter på stor kompetanse innen feltet vil på en naturlig måte inkluderes i arbeidet, og maktforholdet mellom det offentlige og de frivillige vil til en viss grad balanseres.

Parallelt med å utarbeide mandat, bør det stilles klare krav til begge parter. Dette så vi et tydelig eksempel på i The Compact. På den måten blir det tydelig hva man kan forvente av hverandre, og enklere å sette fokus på krav som ikke innfris. I tillegg vil det føre til en mer likeverdig maktbalanse mellom partene. På bakgrunn av dette anbefaler vi:

Anbefaling 4: Rolle-, Mandatavklaring og krav bør utarbeides i fellesskap i den tverrfaglige nasjonale samarbeidsgruppen

6.4 Kompetanseheving

Kompetanseheving er viktig for å sikre et bredt og forbedret samarbeid. Under begrepet kompetanseheving forstår vi at det er en videreføring av kunnskap og informasjon, særlig i førstelinjetjenesten. Det betyr at kompetanseheving uttrykker informasjon og erfaringer om hvordan man har jobbet med tvangsekteskap tidligere og hvordan man jobber i dag. God kunnskap danner grunnmuren i et godt arbeid som er spesielt viktig for alle personer som jobber i dette feltet.

Vi anbefaler kursing for å sikre en felles kompetanseheving. I Drammensprosjektet⁵², som kan knyttes opp mot tiltak 23 i Handlingsplanen⁵³ jobbet man intensivt med temaet “Vold i nære relasjoner/æresrelatert vold”. Her ble 2000 personer i Drammen kommune skolert, og 60 personer fikk en enda lengre skolering. I tillegg har man etablert et studium på Høgskolen i Buskerud, med 80 deltaker, som heter “vold i nære relasjoner og menneskerettigheter”. Studiene omfatter 30 studiepoeng (et semester) og er satt i gang for andre gang i 2011.

Områder med behov for kursing:

Flere intervjuobjekter har uttrykt at Kompetanseteamet er fragmentert med hensyn til kunnskap. I stedet for at alle i Kompetanseteamet har en generell kunnskap om fagfeltet, er det gjerne slik at man er avhengig av å treffe rett person til rett tid. Altså, det bør være slik at medlemmene av Kompetanseteamet har en viss kjennskap til hverandres områder, slik at det er mulig å få den informasjonen man trenger uavhengig av hvilken person i teamet man henvender seg til. På den måten vil Kompetanseteamet bli et mer samkjørt team, og mindre fragmentert.

Det er enighet hos informantene at deler av førstelinjetjenesten har behov for kompetanseheving: NAV, barnevern og politi. Her ser man store variasjoner med hensyn til kompetanse om tvangsekteskap, og man kan dermed risikere å bli henvist til en saksbehandler med liten kjennskap til feltet. Dette er svært uheldig i en krisesituasjon hvor man trenger akutt hjelp. Imidlertid ser vi at det kan være vanskelig å kurse alle i de respektive instansene.

⁵² <http://www.drammen.kommune.no/no/Tjenester/Barn-og-familie/Overgrip/Vold-i-naere-relasjoner/Prosjekt-aresrelatert-vold/>

⁵³ Handlingsplanen mot tvangsekteskap (2008-2011)

I tråd med Drammensprosjektet, anbefaler vi at tvangsekteskapsrelaterte saker i NAV blir allokert til saksbehandlere med kunnskap på fagfeltet. I utgangspunktet er det slik at man får tildelt saksbehandler på bakgrunn av fødselsdato, noe som kan medføre at man får en saksbehandler uten kunnskap om tvangsekteskap. På bakgrunn av det overnevnte anbefaler vi:

Anbefaling 5a: Omfattende kursing av ansatte i deler av førstelinjetjenesten, samt innad i Kompetanseteamet.

Anbefaling 5b: I større instanser i førstelinjetjenesten anbefaler vi at tvangsekteskapsrelaterte saker blir allokert til ansatte med særskilt kompetanse.

6.5 Lokale samarbeidsavtaler

Lokale samarbeidsavtaler blir understreket i The Compact og i Överenskommelsen. Kort sagt oppfordres det å danne lokale avtaler da det er på lokalt nivå viktigheten av et godt samarbeid blir avgjørende, ettersom det er på dette nivået de som er utsatt for tvangsekteskap i praksis får hjelp og møter de ulike involverte partene. Samtidig er lokale samarbeidsavtaler en viktig faktor for å kunne gi et fullverdig tilbud og oppfølging av unge som er utsatt for tvangsekteskap. Dette er konsistent med tiltak 23 i handlingsplanen som viser til å ”Etablere lokale samarbeidsprosjekter i regionene”.

Drammensprosjektet er et godt eksempel på en lokal samarbeidsavtale som har vært svært vellykket. De har organisert en prosjektgruppe som tar seg av den unge når den blir henvist fra Kompetanseteamet. Gruppen legger strategi for hvordan de skal tilrettelegge et best mulig opphold i krisebolig for den unge ut fra dens behov. Samtidig står gruppen for oppfølging av den unge etter endt opphold i krisebolig. Prosjektgruppen består blant annet av representanter fra NAV, familievernkontor, barnevernet, krisepsykiatrisk team, krisesenter og politi.

I tråd med Drammensprosjektet anbefaler vi å etablere prosjektgrupper i kommuner som besitter kriseboliger. Imidlertid, anbefaler vi en tverrfaglig prosjektgruppe heller enn en tverretatlig, med representanter fra de største frivillige organisasjonene samt førstelinjetjenesten. Årsaken til dette er at de frivillige har, i større grad enn det offentlige, mulighet for fleksibilitet gjennom sitt arbeid. I tillegg sitter disse organisasjonene på et stort nettverk. For unge i en slik sårbar situasjon, vil det kreve store ressurser for å gi den oppfølgingen og omsorgen som er nødvendig. De frivillige organisasjonene sitter her på stor

kompetanse når det gjelder slik oppfølging, og bør følgelig involveres i dette arbeidet. Samtidig, med en slik prosjektgruppe, kan de frivillige igjen være med på å sikre den unge et trygt botilbud, samt være med på oppfølgingen av den unge.

Med representanter fra det frivillige i slike prosjektgrupper tror vi at samarbeidet kan bedres ytterligere. Ved å jobbe sammen i et team er det lettere å skape en felles forståelse for problematikken som ligger til grunn. Samtidig vil det være en felles plattform for å utarbeide felles mål, og strategier for å nå dette målet. I en krisesituasjon er det i dag mange forskjellige aktører som er involvert. Våre informanter har uttrykt et problem ved at den unge må gå fra instans til instans for å få hjelp. Slik vi ser det kan prosjektgruppene skape en større oversikt og gjennomsynlighet over arbeidet som utføres.

I tråd med kursing i anbefaling 5a hvor vi anbefaler kursing i blant annet deler av førstelinetjenesten, vil en slik prosjektgruppe sikre en kompetanseheving da representantene tar med seg ny kunnskap tilbake til sine arbeidsplasser. Selv om det vil kreve en viss innsats av tid og ressurser til å sitte i prosjektgruppen, vil slike positive marginalavkastninger sikre en effektiv ressursbruk. Vi ser med andre ord at en slik organisering vil være kostnadseffektivt på lang sikt. Videre anbefaler vi at representanter fra prosjektgruppene møtes i den allerede eksisterende nasjonale referansegruppen som består av Kompetanseteamet, Bufdir og representanter fra kommuner med kriseboliger. Dette vil være bra for erfaringsoverføringen imellom kommunene, og dermed være med på å skape en positiv fagutvikling. På bakgrunn av dette anbefaler vi:

Anbefaling 6a: Etablere en tverrfaglig prosjektgruppe innad i hver kommune som besitter kriseboliger

Anbefaling 6b: Representanter fra prosjektgruppene bør delta i den allerede eksisterende referansegruppen (Referansegruppe bestående av representanter fra Bufdir, Kompetanseteamet, og kommuner som besitter kriseboliger)

7.0 Konklusjon

I arbeidet med å svare på våre problemstillinger har vi kartlagt dagens samarbeid mellom de offentlige instansene og de frivillige organisasjonene som jobber på feltet tvangsekteskap. Kartleggingen er basert på analyseverktøyet SWOT med styrker, svakheter, muligheter og trusler ved samarbeidet. I tillegg har vi studert samarbeidsmodeller fra Sverige og Storbritannia, og intervjuet de sentrale aktørene på feltet. På bakgrunn av dette har vi utarbeidet vår samarbeidsmodell, med de ulike anbefalingene. Vi ønsker å presisere at det har vært en deltagende prosess. Eksempelvis har majoriteten av våre informanter vært tilstede på et seminar hvor vi la frem førsteutkast til en samarbeidsmodell. Denne ble revidert etter innspill fra de ulike aktørene.

For at et samarbeid mellom aktørene skal bedres mener vi at det må være preget av tydelig og god kommunikasjon, felles mål og strategier, rolle- og mandatavklaring, kompetanseheving og lokale samarbeidsavtaler. Disse elementene mener vi er avgjørende for om man lykkes med samarbeidet, hvor hensikten er å ivareta den unge på best mulig måte. Da dette i stor grad baseres på informasjon vi fikk fra de sentrale aktørene på feltet, håper vi at denne samarbeidsmodellen vil sikre eierskap, og at anbefalingene vi kommer med dermed blir iverksatt.

8.0 Kilder

- Berger, Peter L., Richard John Neuhaus og Michael Novak (red.) (1996). *To Empower People: From State to Civil Society*. Washington, D.C.: AEI Press.
- Bredal, Anja (2006), «Vi er jo en familie». Arrangerte ekteskap, autonomi og fellesskap blant unge norsk-asiater. Oslo: Unipax.
- Bredal, Anja og Julia Orupabo (2008). *Et trygt sted å bo. Og noe mer. Evaluering av botilbudet til unge som bryter med familien på grunn av tvangsekteskap*. Rapport 2008:7 Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Bryman, Alan (2004). *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press.
- Clegg, Kornberger og Pitsis (2008). *Managing and organization: an introduction to theory and practice* LA: SAGE.
- Farrington, John & Bebbington, Anthony (1993). *Reluctant partners? Non-governmental organizations, the state and sustainable agricultural development*. London: Routledge.
- Fukuyama, F. (1995). *Trust: The Social Virtues and the Creation of Prosperity*. London: Hamish Hamilton.
- Fornyett innsats mot tvangsekteskap Oslo: Barne- og familiedepartementet, 2002.
- FNs kvinnekonvensjon. Tilgjengelig på <http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/tema/likestillingsomradet/fns-kvinnekonvensjon.html?id=413909> [lastet ned 22.05.2011].
- Gavelin, Karin, Anders Kassman og Charlotte Engel (2010). Om idéburna organisationers särart & mervärde. *En forskningskartläggning. Första tematiska studien, november 2010*. Sverige: Ersta Sköndal högskola.
- Glaser, Barney G. og Anselm L. Strauss (1999). *The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research*. New York: Aldine de Gruyter.
- Gray, B. (1989). *Collaborating*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Handlingsplan mot tvangsekteskap. Oslo: Barne- og familiedepartementet, 1998-2001.
- Handlingsplan mot tvangsekteskap. Oslo: Barne- og familiedepartementet, 2008-2011.
- Handlingsplan mot tvangsekteskap (2007). Oslo: Barne- og familiedepartementet, 2008-2011.
- Hodgson, L. (2004). "Manufactured civil society: Counting the cost". *Critical Social Policy*, 24(2): 139-164.
- Husselbee, David (2000). "NGO as development partners to corporates: Child football stichers in Pakistan". *Development in Practice* 10(3&4): 377- 389.

- IMDi (2009). "Arbeid mot tvangsekteskap – en veileder". Tilgjengelig på:
http://www.imdi.no/Documents/BrosjyrerHefterHaandbok/Arbeid_mot_tvangsekteskap_net.pdf [lastet ned 23.4.2011].
- Iyer, E (2003) "Theory of Alliances: Partnership and Partner Characteristics". *Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing*, 11 (1): 41-57.
- Linden, R. (2002). "A framework for collaborating". *Public Manager*, 31(2): 3-6.
- Lovdata (2011). *Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven)*. Tilgjengelig på
<http://www.lovdata.no/all/tl-19020522-010-025.html#222> [lastet ned 1.4.2011].
- NRK (2011). "Fetteren (24) dømt til fem og et halvt års fengsel etter tvangsekteskap".
Tilgjengelig på <http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/ostlandssendingen/1.7516892> [lastet ned 1.4.2011].
- Överenskommelsen (2010). *Överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting*. Tilgjengelig på
<http://overenskommelsen.se/wp/wp-content/uploads/2011/02/overenskommelsen.pdf>
[lastet ned 20.2.2011].
- Salamon, L. (1995). *Partners in public service: Government-nonprofit relations in the modern welfare state*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press .
- Selsky, John W. og Barbara Parker (2005). "Cross-Sector Partnership to Address Social Issues: Challenges to Theory and Practice". *Journal of Management* 31: 849-873.
- SSB (2010). Norges 8. rapport til FNs kvinnekommisjon (CEDAW) i
Høringsuttalelse til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Tilgjengelig på
<http://www.ssb.no/omssb/horing/2010/2010-06-11-01.html> [lastet ned 1.4.2011].
- Steen-Johnsen, Lidén & Five Aarset (2010). *Handlingsplan mot tvangsekteskap: Evaluering av utvalgte tiltak*, 2. delrapport. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Stern P. A, L. Allen, P. Moxley (1982). "The nurse as a grounded theorist: history, process and users". *Review Journal of Philosophy and Social Science*, 7: 200-215.
- The Compact (2010a). "Accountability and Transparency Guide". Tilgjengelig på
http://www.compactvoice.org.uk/sites/default/files/the_compact_accountability_guide_with_page_numbers.pdf [lastet ned 1.mai 2011].
- The Compact (2010b). "History of the Compact". Tilgjengelig på
http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110314111751/http://www.thecompact.org.uk/information/100018/100212/history_of_the_compact/ [lastet ned 14.4.2011].
- The Compactvoice (2010a). "Compact work". Tilgjengelig på
<http://www.compactvoice.org.uk/resources/compact-work> [lastet ned 23.4.2011].

- The Compactvoice (2010b). "Compact advocacy". Tilgjengelig på
<http://www.compactvoice.org.uk/resources/compact-advocacy>
<http://www.compactvoice.org.uk/about-us/compact-advocacy> [lastet ned 3.5.2011].
- The Compactvoice (2010c). "About Compact". Tilgjengelig på
<http://www.compactvoice.org.uk/about-compact> [lastet ned 6.6.2011].
- The Compactvoice (2010d). "Regional leaders". Tilgjengelig på
<http://www.compactvoice.org.uk/about-us/regional-leaders> [lastet ned 6.4.2011].
- Uppföljning (2010). *Uppföljning av Överenskommelsen mellan regeringen, idèburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting*. Første delrapporten, Stockholm: Överenskommelsen.
- Waddell, S. (2000). New institutions for the practice of corporate citizenship: Historical, intersectoral, and developmental perspectives. *Business and Society Review*, 105(1): 107-126.

9.0 Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide i Norge

- Takk for instansen at de stiller på forhånd
- Gi en kort introduksjon av gruppen og prosjektet.
- 1. Kan du fortelle litt om din bakgrunn og din rolle i denne organisasjonens arbeid mot tvangsekteskap?
- 2. Tegn et kart med de sentrale aktørene slik at vi kan se relasjonene mellom de ulike instansene
- 3. Tegn et kart med egen organisasjon i midten og de nærmeste samarbeidspartnere rundt: Tegn en tykk strek der det er tettest samarbeid
- 4. Hvilke tiltak i handlingsplanen mot tvangsekteskap jobber deres organisasjon med?
- 5. Hvordan finansieres arbeidet? Hva må innfris for å få støtte?
- 6. Hvordan måles resultatene av arbeidet hos dere og av andre?
 - Hvem er det som måler resultatene?
 - Hvordan blir resultatene målt?
- 7. Ideelt sett, hvor ofte ønsker dere å motta støtte? - Hvert år, hvert tredje år, løpende finansiering etc?
- 8. Hvilke offentlige instanser/frivillige organisasjoner har dere jevnlig dialog med, og hvor ofte møtes dere?
- 9. Hvordan er deres forhold til Kompetanseteamet?
- 10. Case: En person trenger krisebolig.
 - Hvordan går dere frem?
 - Hvem kontakter dere?
 - Hvor lang tid tar det før vedkommende får hjelp?
- 11. Har dere i tilfeller ved behov for akutt hjelp opplevd å ikke vite hvilken instans dere skulle henvende dere til?

- Hvordan fungerer samarbeidet i en slik akuttsituasjon?
 - Hva kan eventuelt forbedres?
12. I tiltak 26 i handlingsplanen mot tvangsekteskap står det skrevet at det skal utredes om tildeling og disponering av kriseboligene skal flyttes fra de frivillige til en offentlig instans. Hvordan ble denne beslutningen tatt?
 - Hvordan var deres muligheter til å ta del i denne beslutningen?
 13. Hvordan ble kriseboligene administrert tidligere?
 - Hvordan fungerte dette i forhold til dagens situasjon?
 14. Hvor mange kriseboliger finnes det totalt?
 15. Hva er kriteriene for å få tildelt en slik bolig?
 16. Hva skjer med de som får avslag men som allikevel er i en presset situasjon?
 17. Hvordan er hverdagen for de som bor i kriseboliger?
 - Er det ansatte tilstedet hver dag?: hjelper til med matlaging, sosialt, etc.

SWOT- spørsmålene:

18. (i) Hva fungerer godt i samarbeidet mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene i dag?
19. (ii) Hva fungerer mindre godt?
20. (iii) Hvordan mener dere at samarbeidet kan bedres?
21. (iiii) Hva kan eventuelt forhindre at dette samarbeidet bedres?
22. Er det noe du ønsker å utdype?

Viktig informasjon/spørsmål:

- Gi informasjon om modell- presentasjon i uke 17. (27. el 28. april).
- Spør om de har relevant skriftlig materialet vi kan få med oss

Vedlegg 2: Intervjueguide i Sverige

1. Kan du berätta om din bakgrunn och din roll i denna organisations insatser för att bekämpa tvångsekteskap?
2. Hur er deras förhållande till Överenskommelseskansliet?
 - Hur fungerar samarbetet?
3. Hur er deras förhållande till Gemensam Arbetsgrupp?
 - Hur fungerar samarbetet?
4. Hur er deras förhållande till den årliga uppföljningskonferensen?
 - Hur fungerar samarbetet?
5. Hvilka myndigheter har ni regelbunden dialog med? Hur ofta träffas ni?
6. Hur finansieras arbetet? Vad måste uppfyllas för att få stödja?
7. Hur ofta vil du få stöd? Vårje år, vart tredje år, nuvarande finansiering etc?
8. Hur mäter (måler) ni utförande av arbetet? Hur mäter andra?
 - Hvem mäter resultat?
9. Case: En person behöver akut boende.
 - Hur går ni vidare?
 - Vem kontakter ni?
 - Hur lång tid tar det innan han eller hon får hjälp?
10. Har ni vid behov för akut hjälp upplevd att inte veta vilka organisation/instans ni skal kontakta?
 - Hur fungerar samarbetet i en slik nød situation?
 - Vad kan förbättras?
11. Hur var samarbetet för Överenskommelsen?

12. Hur er samarbetet nu?

Swot:

13. Vad fungerar bra i samarbetet mellan den offentliga og frivilliga organisationer i dag?

14. Vad fungerar mindre bra?

15. Hur tror ni att samarbetet kan förbättras?

16. Vilka kan eventuelt förhindra detta samarbetet?

17. Är det något ni vi vill utdype/si noe mer om?

Fråga om de har relevant skriftligt material vi kan få med oss.

Vedlegg 3: Intervjuguide Överenskommelsen

Kan du berätta om din bakgrunn och din roll i Överenskommelseskansliet?

1. Hur er ert förhållande till frivilliga organisationer?
 - Hur fungerar samarbetet?
2. Hur er ert förhållande till Gemensam Arbetsgrupp?
 - Hur fungerar samarbetet?
3. Hur er ert förhållande till den årliga uppföljningskonferensen?
 - Hur fungerar samarbetet?
4. Vilka frivilliga organisationer har ni regelbunden dialog med? Hur ofta träffas ni?
5. Hur finansieras arbetet? Vad måste uppfyllas för att få stödja?
6. Hur ofta vill du få stöd? Vårje år, vart tredje år, nuvarande finansiering etc?
7. Hur mäter (måler) ni utförande av arbetet? Hur mäter andra?
 - Hvem mäter resultat?
8. Hur var samarbetet för Överenskommelsen?
9. Hur er samarbetet nu?

Swot:

10. Vad fungerar bra i samarbetet mellan den offentliga och frivilliga organisationer idag?
11. Vad fungerar mindre bra?
12. Hur tror ni att samarbetet kan förbättras?
13. Vilka kan eventuellt förhindra detta samarbetet?
14. Är det något ni vill utdype/si noe mer om?

Fråga om de har relevant skriftligt material vi kan få med oss.

Vedlegg 4: Skriv til de ulike organisasjoner og instanser

Instansens adresse

Oslo, DATO

Universitetet i Oslo
Boks 1072 Blindern
0316 OSLO

Kjære _____,

Vi er en tverrfaglig gruppe på seks studenter som gjennom faget Prosjektforum på Universitetet i Oslo er blitt engasjert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i et prosjekt om samarbeidet mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene i arbeidet mot tvangsekteskap. Prosjektforum er et fag der masterstudenter får relevant arbeidserfaring ved å engasjeres på ulike prosjekt for eksterne arbeidsgivere. Prosjektet resulterer i en sluttrapport og presentasjon både for Universitetet i Oslo og den eksterne arbeidsgiver.

I Institutt for samfunnsforskning evaluering av arbeidet mot tvangsekteskap etterlyses det et bedre samarbeid mellom det offentlige og de frivillige i arbeidet mot tvangsekteskap. På bakgrunn av dette ønsker Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet at vi skal innhente informasjon om hvordan det offentlige og de frivillige organisasjonene på best mulig måte kan utfylle hverandre i dette arbeidet. I den forbindelse er det nødvendig for oss å intervju nøkkelpersoner både fra det offentlige og de frivillige organisasjonene, slik at vi får et mest mulig korrekt bilde av dagens situasjon og en ønsket, framtidig situasjon.

Vi kontakter dere da dere spiller en sentral rolle i dette samarbeidet. Det vil være viktig for dere å delta i dette prosjektet da våre anbefalinger vil være basert på de ulike aktørenes

innspill. Vi sender dette skrivet først for å introdusere vårt engasjement. I løpet av uken, kontakter vi dere per telefon for å avtale et intervju tidspunkt.

Med vennlig hilsen,

Anne Dubrau, Jemimah Yombo Sigurdsen, Jon Martin Sjøvold, Hilde Bøyum, Tone S. Hoff og Ane Volle, Prosjektforum 2011.

27. april 2011

Førsteutkast til samarbeidsmodell

mellom de frivillige organisasjoner og offentlige instanser

- ▶ Felles mål og strategier
 - Anbefaling 1: Må utarbeides i fellesskap
- ▶ Rolleavklaring
 - Anbefaling 2: Frivillige organisasjoner bør gjenoppta sin sentrale rolle i oppfølgingsansvaret av de unge - under og etter opphold i krisebolig
 - Anbefaling 3: Kompetanseteamet bør ha en representant fra de frivillige
- ▶ Kompetanseheving
 - Anbefaling 4: Et ukeslangt seminar
 - Anbefaling 5: Skolering
- ▶ Lokale samarbeidsavtaler
 - Anbefaling 6: Tverrfaglig prosjektgruppe på lokalt nivå
 - Anbefaling 7: Referansegruppe på nasjonalt nivå
- ▶ Kommunikasjon

- Anbefaling 8: Etablering av en tverrfaglig nasjonal samarbeidsgruppe
- Anbefaling 9: Utarbeiding av en internettside beregnet for de ulike samarbeidsaktørene

Vedlegg 6: Evaluering av presentasjon

Etter at vi hadde avholdt presentasjon av vår foreløpige modell, spurte vi de fremmøtte om de ville fylle ut et evalueringsskjema. Dette gjorde vi for å høre hvordan presentasjonen hadde gått slik at vi kunne lære mer av et slikt opplegg. Vi stilte derfor noen spørsmål om hvordan deltakerne syntes møtet hadde vært. Vi ønsket også at deltakerne kunne få en ytterligere mulighet til å utdype tanker om modellen samt tanker om hva de mente var essensielt for at samarbeidet mellom frivillige og det offentlige skal fungere godt.

De fleste av deltakerne var fornøyd med hvordan møtet hadde vært lagt opp; med en presentasjon etterfulgt av en diskusjon. Tilbakemeldingene var at møtet hadde vært godt strukturert og organisert. Derimot savnet deltakerne mer bakgrunnsinformasjon for vår modell og de anbefalingen vi kom med. Modellpresentasjonen burde derfor gått mer i detalj. Deltakerne syntes også at gruppediskusjonen var nyttig, men syntes det var litt problematisk å diskutere vår modell da de syntes at de ikke hadde nok bakgrunnsinformasjon for modellen. Vi hadde plassert en representant fra studentgruppen i hver av diskusjonsgruppene, og på denne måten fikk vi mulighet til å utdype våre anbefalinger. Vi spurte deltakerne om de kunne tenke seg å være med på et liknende opplegg i fremtiden og de fleste kunne tenke seg det. Da vi spurte deltakerne om ytterligere tanker om modellen og samarbeid, poengterte de fleste at de ulike aktørenes roller må defineres tydelig. Dessuten mente flere at informasjon og kontakt var viktig for at et samarbeid skal være velfungerende.

Vedlegg 7: Frivillige organisasjoner og offentlige instanser på feltet tvangsekteskap

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD)

BLD har ansvar for forbrukerinteresser, familie- og samliv, barn og unges oppvekst- og levekår, kjønnslikestilling, antidiskriminering og integrering av innvandrere.

I regjeringens arbeid mot tvangsekteskap er BLD det koordinerende departement. BLD er ansvarlig for koordineringen mellom de sentrale aktørene i arbeidet mot tvangsekteskap.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR)

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er det øverste organet i Barne-, ungdoms- og familietaten (Bufetat). Bufetat er underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Bufdir er det øverste organet i Bufetat.

Bufdir følger opp Bufetats virksomhet på landsbasis med styring, støtte og veiledning til regionene.

Bufdir styrer, støtter og veileder regionene på områdene: adopsjon, barnevern, enslige mindreårige asylsøkere og familievern.

Bufdir har i tillegg oppgaver på områdene: deltaking og tilgjengelighet for personer med nedsett funksjonsevne, sekretariat for Statens råd for likestilling av funksjonshemmede, ekteskapsaker, foreldreveiledning, forskning og utvikling, incestsenter, kjønnslemlestelse, krisesenter, menneskehandel, rettfærdsvederlag (billighetserstatning), tilskuddsforvaltning, tvangsekteskap og ungdomsinformasjon.

Drammensprosjektet

Drammen kommune startet i september 2007 et tverrfaglig og nasjonal pilotprosjekt ved navnet "Vold i nære relasjoner - Æresrelatert vold" med samarbeid mellom Drammen kommune og Drammen politistasjon. Dette ble startet med utgangspunkt i lokale erfaringer i Drammen i forbindelse med tvangsgifte. Det ble bemerket at det krevdes videreutvikling av kompetanse, rutiner og tiltak relatert til flerkulturelle utfordringer i hjelpeapparatet. Drammens kommunes tankegang er at voldssaker involverer ulike instanser. For å sikre at

instansene følger eget mandat, er det nødvendig at hver instans har innsikt i hvordan andre instanser arbeider, kjenner muligheter og begrensinger innefor sitt felt. Hovedfokuset på prosjektet er vold i nære relasjoner i innvandrer miljøer som blant annet utløses av kollektivets behov for å gjenopprette tappt ære i familierelaterte saker.

Målet med prosjektet er 1) å øke allmenn kunnskap om æresrelatert vold og dens innvirkning 2) Utvikle klare rutiner for samhandling om, og bruk av, de forskjellige lovverk som finnes på Området, 3) Utarbeide interne rutinebeskrivelser for aktuelle tjenester, 4) Initiere nye tiltak og forsøk med sikte på å utvikle ny kompetanse i samarbeid med universitets og høyskolesystem, 5) Utvikle tiltakskjede; forebyggende, samhandling virksomheter i mellom tiltak og behandling. Det langsiktige målet er å redusere tilfeller av æresrelatert vold i Drammen. Målgruppen for samordning, samarbeid og kompetansehevende tiltak er ansatte i virksomheter i Drammen kommune og ved Drammen politistasjon, som kommer i kontakt med utsatte og utøvere av vold. Prosjektets mandat er å innhente aktuell og utvikle ny kompetanse, utarbeide tiltakskjeder og å utvikle og implementere rutiner for samarbeid mellom relevante etater og virksomheter. Drammensprosjektet er i tråd med Barne, Likestilling- og Integreringsdepartementets tiltak 23 i handlingsplan mot tvangsekteskap som er ”å etablere lokale samarbeidsprosjekter i regionene”. Prosjektet ble avsluttet i 2010.

Enerhaugen familievernkontor

Familievernet er en spesialtjeneste som arbeider med familierelaterte problem. Kjerneoppgavene er behandling og rådgivning til par og familier som opplever vansker, konflikter og kriser i hjemmet. Tjenesten fungerer som et lavterskeltilbud da det er gratis og ikke nødvendig med henvisning. I tillegg driver familievernkontorene kompetanseoverføring og undervisning rettet mot hjelpeapparatet og publikum. Det er Bufdir og Bufetat som har det overordnede ansvaret for å opprettholde en høy faglig kompetanse i familievernkontorene. Det er satt av penger til kompetansetiltak som blant annet innebærer støtte til videreutdanning, spesialisering og etterutdanning, samt ekstern kompetanseoverføring (Handlingsplanen, 2007).

Enerhaugen familievernkontor er en sammenslåing mellom Østensjø og Aker familiekontor, og jobber med familierelaterte problem. De tilbyr parterapi, familierapi, samtaler med enkeltpersoner og mekling i forbindelse med samlivsbrudd og konflikter i hjemmet. Enerhaugen familievernkontor ble kjent med problematikken rundt tvangsekteskap gjennom

Brobyggerprosjektet som startet opp på Aker familiekontor i 2006, og som fikk støtte fra BLD som pilotprosjekt mot tvangsekteskap fra høsten 2007. Prosjektet går ut på å arbeide ut ifra tiltak 14 og 30 i Handlingsplanen mot tvangsekteskap. Det innebærer å gi informasjon, veiledning og kompetanseoverføring til ulike faginstanser, samt terapi- og samtaletilbud til unge gutter og jenter som har blitt tvangsgiftet, truet med å bli det og/eller vært utsatt for andre former for æresrelatert vold. Dette har medført at terapeutene har opparbeidet seg spisskompetanse på tvangsekteskap.

Tiltak 14: Bistå unge som ønsker hjelp for å unngå brudd med familien. Familierapeutenes kulturforståelse og kunnskap om ulike minoritetsgrupper skal styrkes slik at familievernet kan møte unge som frykter tvangsekteskap og deres familier med relevant rådgivning og hjelp. Det skal gis bedre og mer målrettet informasjon om familievernet for å øke kunnskapen om tjenesten og hvilken hjelp som tilbys.

Tiltak 30: Styrke familievernet for å øke innsatsen i behandling og rådgivning i tvangsekteskap. Familievernet skal styrkes faglig og, økonomisk og personellmessig for å kunne utvide sitt tilbud i tvangsekteskapsaker. Tilbudet vil omfatte rådgivning og hjelp til konfliktbearbeiding mellom familiemedlemmer. I begrenset grad vil det kunne tilbys hjelp til individuell samtaleterapi om traumerelaterte spørsmål, blant annet med sikte på å kartlegge eventuelle behov for viderehenvisning til annen hjelpeinstans.

Indre Østfold Krisesenter

Indre Østfold Krisesenter er et interkommunalt selskap, og er delfinansiert av BLD og kommunene Eidsberg, Askim, Rakkestad, Marker, Trøgstad, Skiptvet, Rømskog, Spydeberg og Hobøl. Det er åpent 24 timer i døgnet, har kun kvinnelige medarbeidere og brukere. Det skal alltid være rom for å få hjelp ved krisesenteret.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) er et statlig forvaltningsorgan underlagt barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Direktoratet samarbeider med innvandrersorganisasjoner og innvandrermiljøer, kommuner, statlige etater og privat sektor.

IMDi har veilednings- og oppfølgingsansvar overfor kommunene og deres arbeid med introduksjonsordningen.

I 2008 fikk IMDi gjennom handlingsplanen mot tvangsekteskap ansvar for fire tiltak: Tiltak 4: Etablere ordning med minoritetsrådgivere ved videregående skoler; Tiltak 17: Øke tilskudd til frivillige organisasjoners holdningsskapende arbeid; Tiltak 31: opprette integreringsattachéstillier (integreringsrådgiverne). IMDi har også det administrative ansvaret for Kompetanseteamet (tiltak 19).

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap

Kompetanseteam mot tvangsekteskap er et tverretatlig fagteam forankret i Handlingsplan mot tvangsekteskap (2008-2011), tiltak 19, og i Handlingsplan for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen- styrket innsats 2008, tiltak 21. Kompetanseteamet er ikke et eget forvaltningsorgan. IMDi har ansvar for å koordinere arbeidet i teamet, herunder administrativ tilrettelegging og profilering av teamet. Representantene i teamet er underlagt ledelsen i egne direktorater. Beslutninger som gjelder direktoratenes myndighetsutøvelse tas i linjen i de respektive direktorater.

Det er en overordnet målsetting å styrke den offentlige forankringen av arbeidet mot tvangsekteskap. Kompetanseteam mot tvangsekteskap skal bidra til kompetanseheving i tjenesteapparatet på dette feltet. Teamet skal også bidra med innspill til det forebyggende arbeidet, og samarbeide med relevante frivillige organisasjoner. Kompetanseteam mot tvangsekteskap skal ha bred kunnskap om tvangsekteskap slik at dette kommer til uttrykk i innvandremiljøer i Norge, og om de aktuelle sektors regelverk og systemer. Teamet skal dekke følgende fagområder: Politi og påtale, Utlendingsfeltet, Barnevern, Integrering og inkludering

Målgruppen for kompetanseteamets innsats er tjenesteapparatet som kommer i kontakt med og skal bistå kvinner, menn, barn og par, som med ekteskap som formål, utsettes for eller trues med fysisk vold, psykisk press, æresrelatert vold eller lignende sanksjoner.

Teamets primære oppgave er å gi råd og veiledning til tjenesteapparatet i enkeltsaker. Kompetanseteamet skal også sørge for at enkeltpersoner som tar kontakt med teamet får

nødvendig oppfølging av tjenesteapparatet, og bistå i å forankre saken der den best kan følges opp. Kompetanseteamet skal videre bidra til forbedring av eksisterende rammer og rutiner for tverretattlig samarbeid for å oppnå bedre koordinering og mer effektiv bistand i enkeltsaker. Når det gjelder håndtering av konkrete saker i teamet må all utveksling av personopplysninger skje i henhold til gjeldende rett, herunder spørsmål knyttet til opplysningsplikten, opplysningsretten, avvergelsesplikten, meldeplikten, taushetsplikten med mer.

Kompetanseteamet kan bli tildelt ytterligere oppgaver i arbeidet mot tvangsekteskap. Forutsatt at departementene JD, BLD og AID er enige, skal eventuelle nye oppgaver til kompetanseteamet fortrinnsvis gis gjennom tildelingsbrev til de respektive direktorat som er medlemmer av kompetanseteamet.

MiRA – Ressurscenter for innvandre- og flyktningkvinner

Møteplass for engasjerte og samfunnsaktive kvinner og jenter med minoritetsbakgrunn. Gjennom fellesskapet er brukere med på å skape, fremme og synliggjøre ressurser og potensialer minoritetskvinner og -jenter besitter. Synliggjøringen består av å fremheve mangfold av historier, erfaringer og ressurser senterets brukere besitter i sin deltakelse som aktive og likeverdige borgere i samfunnsdebatter, arbeidslivet og andre sosiale arenaer. MiRA-Senterets målsetting er å fremme aktiv deltakelse i utformingen av et samfunn hvor borgere er likestilte i skapelsen av sine hverdagslige liv.

MiRA-Senteret arbeider med spørsmål relatert til likestilling av minoritetskvinner i Norge. Gjennom juridisk bistand, informasjons- og nettverksarbeid, kursvirksomhet, politisk deltakelse og kulturelle og sosiale aktiviteter søker de å bedre minoritetskvinnens levekår i Norge.

Når brukere tar kontakt med Mira-senteret får de:

- snakke med noen
- råd og veiledning i en vanskelig situasjon
- økt personens sosiale nettverk

Mira- Senteret tilbyr råd og veiledning vedrørende:

- utdanningsvalg
- problemer hjemme eller på skolen

- kommunikasjon mellom generasjoner
- juridiske spørsmål
- rettigheter i forbindelse med bl.a. samliv, ekteskap og skilsmisse
- diskriminering

Røde Kors-telefonen om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (RK)

Røde Kors-telefon er en nasjonal informasjonstelefon om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. De bistår innringere med råd og veiledning om hvordan en kan forholde seg i situasjoner der tvangsekteskap eller æresrelatert vold er aktuelt.

I målgruppen er unge som føler seg utsatt for tvang ved inngåelse av ekteskap eller frykter kjønnslemlestelse. Det er også åpent for at de som ønsker å hjelpe venner, skolekamerater, elever eller andre bekjente som er i en vanskelig situasjon, kan ta kontakt. Ved å ringe telefonen vil personen få råd og veiledning i forhold til hvordan den unge best kan unngå et tvangsekteskap, og tips om hvordan man kan hjelpe mennesker som allerede befinner seg i et ekteskap basert på tvang. Dersom man har mulighet kan man komme til kontoret til en samtale. Personen kan gjerne være anonym. RK jobber mye i forhold å øke bevisstheten blant de unge om sine rettigheter. I tillegg hjelper RK unge som blir utsatt for direkte vold eller trusler fra familiemedlemmer. RK sender ut informasjon til alle landets skoler, sosiallærere, rådgivere, helsesøstere, ambassader, og har et nært samarbeid med politiet og krisesentre landet rundt. RK holder også foredrag på skoler, asylmottak og på fagkonferanser.

SEIF: Selvhjelp for innvandrere og flyktninger

SEIF er en landsdekkende, frivillig organisasjon som ble opprettet i 1986, og har som målsetting å hjelpe nye borgere til å finne fram i det norske samfunn, og til å tilegne seg nok informasjon til å kunne løse egne problemer. De ønsker å være en kunnskapsbank for det offentlige hjelpeapparatet, og bruker dermed store ressurser på informasjonsvirksomhet og erfaringsoverføring.

I arbeidet mot tvangsekteskap jobber SEIF med to sentrale prosjekt; *Mellom Barken og Veden* og *Veien videre-oppfølging*. *Mellom barken og veden* er et prosjekt som startet opp i 1998, og

har til hensikt å gi informasjon og praktisk hjelp til unge i krise, i tillegg til en systematisk informasjonsoverføring rettet mot de offentlige etater som møter problematikken. Prosjektet ble avsluttet i 2001, men arbeidet videreføres i MBV videreføring. *Veien videre-oppfølging* er oppfølging av ungdom som har brutt med familien og har behov for støtte i tiden etter bruddet. Da de så behovet for lett forståelig informasjon rettet mot unge i krisesituasjoner, utga de i 2000 ”Tvangsekteskap- en kriseguide”.

Sverige: Överenskommelsen

Intervjuet representanter fra Överenskommelsen. Överenskommelsen er en avtale mellom regjeringen, frivillige organisasjoner på det sosiale området, Sveriges kommuner og Landsting. Avtalen baserer på seks prinsipper for interaksjon: autonomi og uavhengighet, dialog, kvalitet, bærekraft, åpenhet og mangfold. Samarbeidet skal utvikles basert på partene selv, felles engasjement og handling som skjer innenfor en felles arbeidsgruppe, og støttes av et kanselli.

Sverige: Ungdomsstyrelsen

Ungdomstyrelsen er et offentlig organ som arbeider for å hjelpe unge mennesker å finne tilgang til innflytelse og velstand. De utvikler og sprer kunnskap om unges levekår, følger opp lagtingets og regjeringens mål for den nasjonale ungdomspolitik og støtter kommunene i deres ungdomspolitik. Ungdomsstyrelsen har også oppgaven med å fordele statsstøtte til integrering, likestilling, sosiale bevegelser, organisasjoner og prosjekter. Det er regjeringen som bestemmer hva Ungdomstyrelsen jobber med og styrer den ved hjelp av “regleringsbrevet” som blir fornyet hvert år.

Sverige: Fryshuset

Fryshuset er et aktivitetssenter med et bredt spekter av aktiviteter først og fremst rettet mot unge mennesker. Fryshuset ligger i Stockholm, men driver også virksomhet i Gøteborg og Malmø. Elektra er en frivillig organisasjon med kontor plass i Fryshuset. Elektra jobber mot æresrelatert vold og undertrykkelse. Organisasjonen jobber mot kulturell, religiøs, sosial, og

politisk undertrykkelse, vold eller andre overgrep. Elektra gir støtte til sårbare, unge mennesker og arbeider også med forebyggende utdanning. Organisasjonen ønsker å være holdningsskapende.

Sverige: Terrafem

Terrafem er en ideell organisasjon som arbeider for kvinners og jenters rett til å leve fri fra mannlig vold og dominans. Terrafem ble dannet i 2000 og opererer Sveriges eneste landsdekkende krisetelefon for kvinner av utenlandsk opprinnelse. Terrafem arbeider med både kjønns- og etnisitetsperspektiv. Foreløpig kan kvinner få støtte og råd på 43 språk. Terrafem tilbyr juridisk hjelp og krisebolig hvor de bistår beboerne i leilighetene. Terrafem arrangerer flere kurs for kvinner, lager eksterne program og konferanser, og driver med opinion mot politikken.

Sverige: Forum För Frivilligt Sosialt Arbete

Forum För Frivilligt Sosialt Arbete er en sammenslutning av sosialt orienterte, non-profit organisasjoner i Sverige. Gjennom politisk lobbyvirksomhet, påvirkningsarbeid, kunnskapsdeling og næringsutvikling, ønsker paraplyorganisasjonen å bedre betingelsene for non-profit organisasjoner og frivillig engasjement. Forumet ble dannet i 1993, og er en plattform for kunnskapsdeling og idéutvikling i den uavhengige og voksende non-profit sektoren. Hovedoppgavene er følgende:

- å begrunne betydningen av frivillig innsats for velferd
- å sette fokus på Sverige
- å lede Volunteer Office
- å drive prosjekter som støttesystemer for frivillige sentre

Forumet har i flere år gransket forholdet mellom regjeringen og frivillige organisasjoner - som nå har ført til Överenskommelsen.